москва Б-ка им
Ленина ГОС Б-ка С.С.С.Р.
им. В.И. Ленина

ШОАТТА, 4 январь 1969 шу № 2 (4030). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхечу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйлу

ФЕРМАХ ЦЕХ ХИННАЙ

Заводан цехе воллаш санна хета ту «Ингушский» совхозан шолгІачу [illegible] ферме чуваьлча. Шаьхача помещене латтача электрофонарийн татанаша къаьстта чІогІа хаза уьйла. ЛаьгІо хьалоагІа дохкъар гІаудаш, дола транспортера скребкови лента. Дежурни доярка Орцханова Мадинас сигнал лу слесарь-наладчик волчу Центороев Бахьаудинига — транспортер сацо эшнача моттигаехь. Хьайбаш хьалгІаддоагІа транспортера юхе, доакъар цаьна долазу.

Лекха лекхай шура. Помещенеш цІеньа еза хІанх. Дукха за йоалора хьайбаш лелалераша цу гІуллакха хьалха. Каст-каста ниислорш ферма цІеньаь чубахна шьа цІи сахьат даьлча, доярш юха бахка безам. ЧоагІа кІаьдора уж. Механизмаш ьакъар хьайбаш лелалерашта новкъостала 1968 шера «Сельхозтехника» монтажни управлене специалисташ № 66 долча дІа-хьа лелача механизированни колонна болхлошта механизаци йир стан[illegible]. Хьайбашта доакъар лехкаш, помещенеш цІеньеш, доахана хий мелар [illegible] механизированни ду хІанз ферме. ХІара помещене 160 мета [illegible] транспортерин линиеш а. Цунга бехх байташ 11 электродвигателаш а хІарана 50 киловатт [illegible] болаш. Укхаза ала деза, совхоз 8 шу [illegible] хиннача установкай шо 40 киловатт хилаал мара ца хинналга.

Транспортераш [illegible] ферме кхо арахудьаш, доакъар хьагІаьваш даьрхІа колесни трактор яр. Помещене чу цкъ хана кулгашца дора кхо дьаьха доттар а, хьайбашта [illegible] а санна дола балхаш. Из хІоагІа цала хуаир ферма болхлошта, хукха совгІа хе хулар цох боахама.

— ХІанз йиь доярка ах сахьата кхуэ ферме моа дала гІулакх хе, — аьтти ферма заведующе Исаев Майрама. — ХІанз ферме лела йиш [illegible] ба доаршош [illegible] кІай халатаца тІа а дийха. ХІаьта хьалха уж литта кхерар пар. Доакъар шІадехьаьа хІане слесарь-наладчик ва.

Ферма цІиэн [illegible] вІаштІехьдаьккхад доахан механически деттаьта. Хайна трубканка гІолла шура коровника чура лаборатори йоаь, цигача шура апализ йича 640 литр чуйоаш йолча емкостацина кхоач из. Цу емкостанара [illegible] чуйоттаргьа из.

— Шура йоаккха механически установка бола бе йолаелча шин сменегІа бахх бе боахаргба олха дояркаш — хувц ферма заведующо дІахо. — Ниттв хиача болхлошта аттагІа хургІи, хІаьта къахьегама омаьше а лакхлургьа.

КІих ник йоаккхаш дробилкаш, кормазапарник а ферме. Дениен бийсанвен 1,5 тонн муж бе йиш хургьа. Из хьайбашта тоьаш хургболаш ба.

Б. ТАГУРОВ.

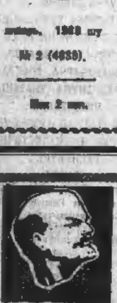

100 шу

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

Юртбоахама техника бІаьстан болхашта кийчьяра бенихача хьархІамо а дукха ха йоаццаш ШІаьяр района «Южный» совхозо хьал а ю эксплуатаце дІаенна типовой мехмастерской. Цхьан хана шийтта трактора ремонт е йиш я цига. ХІаьта цу чу дикагІа йола оборудовани еттаьй. Мастерске я цин токарни станок, двигатера насосашта ремонт ю, тоаьь лоьвача двигателашта обкатка ю стенда, гидравлически пресс, шин сверлильни станок.

ХІана ремонтни йоахаш доц литт совхозе. Укх шера йиьлагІча кварталe тоаь хиния тракторана бархІ яр, цкъабакъда хІензале ремонтера дальиний шийтта трактор.

Ниттв дика дола юртбоахаме инвентара ремонт алга совхозе [illegible]. Ншар укх квартале тоаь итт культиватор, шийтта мух, бархІ селина йолча, хІанз тоаьь лоьний шийтта культиватор, 21 мух, бархІ селина.

СУРТА ТІА: Т-40 чахча трактора двигатель тоаьш ба хьалха литта трактористаш Шамилов Гелани, Саламов Аьхмад.

И. Пинова сурт.

ДЕПУТАТАША БЕЛГАЛДОАХ

Шоай райисполкома шера баь боах буьца гулбеннабар Наьсарера депутаташ. Чулоацам болаш, уйла ейташ яр исполкома председателан, Арапиева аь отчетни доклад.

Цо цу тІа белгалдаьхар къоначa городе а района юрташка а хинна хувцамаш.

Хоалуш йоагІа Наьсаре. ЖагІаца, асфальтаца кхоалаш латт цун наькъаш, тротуараш, нийслун латт улицаш. Укх цхьан шера укхаза тоадаьд 30 километр хилал наькъаш. Баку—Москва яхача трассера Назране дІачудодача наькъ тІа 300 совгІа хинна [illegible] кастта.

Массанахьа кхоач депутатий алам, кІоаргагІа йоаза бьенаб уж шоай боккьенаш.

Къаьстта теркам тІабакийтаб исполкомо шо аь решенеш кхоачашъяра беча тІахьожаца. Цу гІулакха лаьрхІа хетаь хиннай 30 сооргІа исполкома заседани.

ДикагІа чулоацам болаш, хувцача дешай тематика шерагІа йолаш хул юртсоветий сессеш а. Шоай боькъонаш, де делараш хоаш я ТІой-Юртара, Яндрера, Наьсар-Бертера юртсоветаш.

ХІанз городе, юрташка боах беш я укхаза лаьха бытовой хьалгІаш кхоачашду 20 совгІа цехи точкеш. Царех хІана де эшнаш алаш укх тІеххьарча шин шера хьайийла а я.

ХІанз йоаьйла йолаь 6 километр газопровод аь лаьча еронгача гореха чу сни йоагарга. Цу гІулакха теркам тІабахийтаб райисполкомо. Кастта боах бе йолалургьа укхаза асфальт хьабу завод.

Къамаьлаш даьча депутаташа теркам тІабохийташ дийцар кхуш йоагІача тІеххьена кхетам балара доц. Цу хьакъехьа къаьстта белгалдаьккха дов района заведующе нов. Мальсагова даь къамаьл.

Массанеца а хоаш да. — аьлар цо, — районерча школашкара хьал. Класслин помещенеш тоъац. Из бахьан долаш спортзалаш, тайп-тайпара уголокаш, пионерски уголокашка парташ лоаттаде дезаш хул духхача школашка.

Шерагара цу массана доала дукхагІа хул дешархой, бакъда классии помещенеш [illegible] яп. Дешархошта спорт, искусство ааьлийта моттиг яц. Хьо а хилаьтьа йоа бера [illegible], шуш сакъердан. Тиова, подагоганта халахет моттиг мара лахарга кийчъаьоаша сог тахай школашкара вревоалийташ.

Хеттача тайпара, хьоа проблема а яц из, — йоахар нов. Мальсагова, бовам тІа а бакийта кІеззига дІатохавелча. Республика хьалчa районашка халхоаьш, спортзала шоай чотах шкоаца, спортзал, берий беш хьалхен моттигаш кийчду. Вий районе къахкха кулгалха, совхоза директор ва укх трибуна тІа а ваьнна из школаца дахча, кІора беииб, ремонт а новкъостал даь, аьл йиш йолаш.

Бакълуь района заведующи, Нийсачий совхоза, предприятей кулгалхошта шоана, ІаьлиЙ-Юртара хІара дешна юртах километр гаьна Экажкъонгий-Юрта гІаш деша ух 9—10 классе деша дагІа бераш. Царна транспорт ала йоагІилга ца хоам ба «Экажевский» совхоза директор, отделеней управляющет?

Ниттв мара дагайохац укхаза медицински учреждениеш а. Цох лаьца дийцар сосе райбольница корттера дара нов. Омархаджиева.

Ленина 100 шу дуьзча юбилейна кийчо еча хана, уж кхоачамбоацараш хилийта йиш яц, яхаш дувцир депутаташа. Райисполкомо дІахо бебоча балха юкъе корттера моттиг цу денашка дІадоаца сесита белгалдир сесе.

М. НАРЕЦИН.

БІАЬСТАННА — ДИКА КИЙЧО

ХІалхаьаца района дерригача боахамашта шоай юртбоахама техникаца гІулакх дора Бедина района «Сельхозтехника» объединене. Колхозий шоай техника а ремонтни бахь а яцар. ХІанз боахамий экономика сингага хетадаьалара объединене еррига техника боахамашка йолха лаьрхІаь. Октябрь бетта «Сельхозтехнике» йолаш йолча 38 тракторах шийтта боахамашка схкай. Ниттв, Орджоникидзе цІерагІча колхоза — пхиъ, Карл Маркса цІерагІча колхоза — бархІ, «Киров» цІерагІча колхоза шиъ тракторш я хІанз. ХІаьта объединене йисараш а кастта боахамашка йоххаргйолаш я. Цхьабакъда, тракторашта ремонт ераш «Сельхозтехника» ремонтникаш бе. Хьожаргда вай из техника бІаьстан балхашта ниттв кийчъю.

Ерригача тракторех бархІ тиш[illegible] ха хиларах списани е езаш я, пхиъ трактор цІева я. Юсейнсача тхьа пхиъ трактора капитальни ремонт е графика отталь объединене мастерскойшка. Механизатораша из циагІа йовзаргйолаш, шоай декхараш царна деина гучa хургдолаш мастерене хьалтехь йолаш на. Цу графиках дІадахача шера йиьлагІча квартале шийтта трактора ремонт е езаш бар тха механизаторашl. Ала дезл цар из болх дика баь хилар. Квартальни задани кхоачашъаь дальнад тхо отІаьячa хана.

Дукха нийслу тха балха юкъе халонаши кхоачамбоацараш. Парех керттерчарех лархІа дезаш да запасной оатхалаш на хилар. Ниттв, ДТ-75 яха трактор цхьа оатхал ца тоьарах, кхьаьза дениига балкаш даьльина доллаше а, ремонтера ара па йоалаш иттех дийнахьа лаьттар. Из санна ниттиган дукха а нийслу тха балха.

Цу гІулакха доккха новкъостал ду тхона дукха ехача шерашка мастерске болх беш болча токараша, слесараша, аьшка пхьараша. Поворотни цапфаш, роликаш, катокий оссаш санна йола оатталаш хьаш цар, е къаьнараш юхаметтаувттаю. Уж балхаш деча къаьстта белгалваьнвар токарь Исмаилов Исмаlал. Къаьна оатхалаш меттаувттаеча хадданза шиь задане 120 а кхы совгІа а процент кхоачашъяь цо. Цо санна дика болх бу моториста Сергеев Назарбека а. ВІалла а брак нийслац цо деча балхаш юкъе, хІаьта балха нормаш хадданза 130 процент а кхы тІех а кхоачашъю цо.

Дика кийчо йир оаха укх шера хьалхарча квартале трактораш ремонт яра. Эттара чІоагІагІа тхоашта эшаш йола оатхалий [illegible] тхоашта, ХІаьта боахамашка кхача тракторашта дІаха ремонт е деза лургда. Цара дукха теркам баь трактористаш.

Дика къахьегад «Сельхозтехника» объединене оттача коллективо дІадахача шера. Советш бетта 32 эзар сом мах[illegible] балхаш де декхарийла бар къахьегамхой, пхьабакъда, цу хана даь балхаш 33,16 эзар сом мах ба. Бешта ьаьча, план 105 процент кхоачашъяьй.

Боккха теркам тІабохийт оаха къахьегамхой материальни безам совбаккхара а. ХІара болхлочоа цунна йоагІача алапел совгІа премеш тел балха юкъе даьхача хьоккхамеш.

Р. ГУДАЕВ,
«Сельхозтехника» объединене корттера [illegible].

КЪАХЬЕГАМ НИЙСА ВІАШТІЕХЬБАЬККХАЧА

«Малгобекнефть» НПУ хІоарга бурув деттача контора бурувдеттараша чІоагІа къовсам лоаттабу сихагІен кІоаргагІен бурув а тохаш дукхагІа мехкаьтта дакхийтара. Укх тІеххьарча шерашка дуккхача скважинашта бурув техад цига. Царех доархІамегІарчарех шиъ я № 876 йола скважина. Цу скважина юрси тІоаншта тІаккхачарв хьалхагІе а дика кийчо а аь чІоагІа къовсам лоаттабир бурувдеттараша. Царех хІарана ховра хагадьа саипа дІамига а бахха тІа гІалат дешлийте дуккхача бетташка баь болх лехьа боврхилар.

Скважина теха бурув 4275 метрага кхеачаш кІоаргдаlар. Цул тІехьагІа Іочуяхийтар колонна. Скважина цементаж йир. Бурувдеттараша дика кийчйир массайола механизмаш, бериша теркам тІабахийта Іоьайир геолого-техническа наряд. Къаьстта чІоагІа теркам тІаутхийтаь Іоьайир йир бурув тохача хьовааш на хийхтара йола методаш. Бурув тохача мел эша материалаш химически реагенташ хьатІаера.

Цу доархІамерча балха юстара латтапар контора партийни организаци а. Пар белгаальхар контора бурувдеттараша чактьакха еза мероприятеш. № 876 йолча буровой начальникалла хьежавир коммунист Борис Канашников. Шаьхха дагадохарах вахийтапар из цига начальникалла. Дукха ха я цо бурув тохача болх бу.

Цунга хьежжа боккха я цув [illegible] опыт а. 1961 шера [illegible] бурув деттача болх беш ва. Ше болх бешшехьа дешна а [illegible] бурувдеттарий мастерий [illegible] шерара школа чакхьаьккхар цо. ХІанз даь цу совгІа ха я цо [illegible] бу. Ше боховша йола [illegible], специалист хилар дІахьекхад цо контора коллективе. Вукхьа хьежаво из буровой тІеиаш тІа тІаккхача бурув тохача скважина начальникалла.

[illegible] опыт йолча бурувдеттарча [illegible] вІашагІельлаш цу скважина бурув тохаш дехa бригада. Царна юкъе бер бурувдеттараш Г. Колесников, И. Бычков, кхыбараш. Царех хІаране 10—18 шера боах баьб бурув тохача. Ниттв дика къахьегаш а цига лаборанта-коллектор Л. Верхутова, массаса а нийса анализ я цо [illegible]. Ше болх бешшехьа хоачие Грозненски мехкаьтта техникум чакхйоаккхаш а из.

«Малгобекско — Вознесенско» [illegible] къовсам лоаттабеча бригада доаха къахьегам [illegible] хьалха кхоачашъяьй цар. Укх шера кхы а дикагІа къахьегарга бурувдеттараша лоам лерхІар толама кхоачашъяра.

М. ДАСКИЕВ.

Краснодарски ГЭС-а гІишлошъераша хаыл кхо бутт хьалха болх бе кийчьяьй шхеааІа агрегат. ХІанз дуи тохкаш беш ба, натчаьиаш хьайтаршаьа хьожаш ба.

Сурта тІа: Краснодарски ГЭС-а машинни зал.

Ю. Барнова сурт.
ТАСС-[illegible].

Н. И. ОДИНОЧЕНКОНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЧЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЧЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Халкъа укха цІено лораяра даькъе доккхий хІамаш карагІдувлярах а [illegible] хьокхай [illegible] итт шу дизарна дуьйлалена а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхечьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Одиноченко Надежда Ивановнайна — город Грозный кхалиана бераш деча централни цІен керттерча лора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхечьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхечьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968 шера 2 январь.

Н. А. СЕМИГОРЕЛОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЧЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЧЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Кеппйоазон организаца дуккхача шерашка беркате болх барах а ваьча [illegible] дена кхоьаткъа шу дизарна дуьйлалена а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхечьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Семигорелов Николай Антоновичa — «[illegible]ское знамя» яхача МалгІабика городской газета редактора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхечьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхечьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

Грозный, 1968 шера 2 январь.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕ ТЕШАМЕ ГІОНЧА

ХІара шера дакъалуш латт «Сунжанефть» НПУ № 1 йолча бурув деттача контора мехкаьттахой къахьегамхой толамаш. Партийни организаце дІарахІам лакхбалара бахьан долаш да из. Тайп-тайпара я партийни организаце мехкаьттахой коллектива юкъе беча организаторски политически балха методаш. Царех цаь—пен вепайолзув, Пеигаэеташ къаьстта деладеннад болхлошта, уж чулоацам болаш, кхоачамбоацарех, производства доархІамерча дешаех, болхлой вахарах лаьца [illegible].

Боккха теркам тІабохийт воа Ткачев корте латтача партийни организаце пенгазеташ хан-ханаьхь арадуалийтарам коллективера пар дошхІам лакхбалар. Массехк тайпа пенгазет арадува конторен бурувдеттарий бригадашкеи: уж да «Молния», «Крокодил», «Буровик» яха пенгазеташ, буровойшка арадува «Къахьегама листокаш». Пенгазетий балхага хан-ханнахьа партийни бюро заседане ладугІ коммунисташа, пар дехал айлара предложенеш тел. Цхьаькха а да пенгазета балха партийни организаце кулгалхоча белгалдаьккІа [illegible]. Пенгазете критика яь болхле е конторе бехкенхаме [illegible] партийни юкъеоагІа партийни организацена. ХІара партгруппо шо-шоай пехашка, балха участникашка тІахьожам лоаттабу пеи пенайолзоиа, редколлегена эшаш дола новкъостал ду. Газетин болх дика бокха, балха опыт йоаь коммунисташ ба конторе. Редколлеге членашха нов. Шершиков, Бахалиев, Кириевг арадела «Буровик» яха пенгазет чулоацам болаш, тематика тайп-тайпара йолаш хьалрал совгІа, лешаш сакъердаме, болхлой теркам тІаозаш, хоам кийчдаь хул.

Укх шера итт номер арахийцад редколлеге. Уж хьа а цкъа хьежача, контора мехкаьттахой къахьегама вахар, цар гІулакхаш довза йиш я. Масала, дахин арайаьннача пенгазета цхьан номер тІа 53 дн хаппа хьалха № 19-е скважинана бурув техача бурувдеттар И. Березанский корте латтача бригада толамаш дувцаш цар болам хьаллапара мехкаьттахой тІабех. Цкъавьнъерий дош сийна арахийцача номер тІа вышкомонтажни бригадашта юкъе лаьттача социалистически яхьа итогаш яоп. Хьалле аьккхай коммунист И. И. Постовой корте латтача бригада. Укх шера арахийцача номерашта юкъе къаьстта чулоацам боламагІа, дикагІа кийчъяь хал бетта араььина номер я. Укхаза ниттв дувц 1 Мая сийна социалистически яхье отта хинадала [illegible] лахех.

ХІаьта къахьегама [illegible] брак [illegible] конторе [illegible] лакхашта [illegible] нийсъелча цу сахьате спецномер арахеца конторе. Масала, ниттв да укх шера август бетта «Брак» аьнна хІа а йохаш арадаьнна молни. Мехмастерске болх беш хиннача Ватаырова В. станок болх бе йола а хийта, тІехьожам боацаш Шарча итэь йитта хиннай. Из бахьан долаш сха станок дукхачa хана болх бе йиш йоацаш латтийсай... Комсомольски собранеш администрацеи В. Богатырев бехкенхаме оларех хоам бу цул кхо да тІеххьагІа арадаьнача къахьегама листока тІа.

Ниттв балха дедаьо делераш бувцаш да воскресниш хиначa дийнахьа арадийна «Молни» а. Цу тІа вувц воскресник дедашо делаеш хинна оператор В. Ковальковский, ниттв кхыбараш.

Теркал па йиеча ялан буровойшка бетта арахецаш йола «Къахьегама листокаш». ХІара буровой ни-шоай я уж. Боах дорттІа дІабахьара новкъара еча кхоачамбоацарех, карагІдаьннача толамех, шоай бытови хьалех, ниттв кхача деншех хувц бурувдеттарашка «Къахьегама листокаш» тІа.

Масала, № 47 буровойе Шеуголок йоаш дукха ха яр. Из доаш шоай листока тІа дийцар къахьегамхоша. Шеуголока лаьрхІа помещени хьалъяйтар партийни организаце. Тхов Іотабахийта, чухь гІанташ столаш дІаоттаде мара ца дезаш кийча яр культура гІишло. Цхьабакъда, из гІулакх дахи тІехьадоахар хийнадар конторан администрацe. ТІаьккха из доаш шоэагІа айдир «Къахьегама листокe». ДІ делар де дьайна материалаш КПСС райкома цІерагІа дІахьийтар. Цул тІехьагІа кІира далале Шеча уголок шоай сапелам дІахьош бар бурувдеттараш. Цунах лаьца хоам бора арагІаина арахийцача «Къахьегама листока» тІа. Уж тайпа масалаш дукха а доалале йиш я. Къаьстта чІоагІа таІазар ду № 47 йолча буровой «Къахьегама листокe» прогулаш ераша, къахьегама дисциплина, порядок телхаерашта.

№ 7 йолча листока тІа корта бахьбу [illegible] бахьна бурувлеттараш Вахрамов Степанова вувц. Бригаде «ЧП» цу [illegible] гІуллакхех. Цу [illegible] тІехьа [illegible] предупреждени я «Къахьегама листоко». Ниттв чІоагІа таІазар ду бахьан а [illegible] прогул яьча дизелиста нов. Базарова а. Цунна ер йола критика гойш хиллача суртаща гІоала я пенгазета.

Цул совгІа партийни организацена дика новкъостал ду «Къахьегама листоко» снежни гозвалац Іоьша, «Коммунистически къахьегама ударники» яха цІи яккхара мехкаьттахошта юкъе социалистически яхь йоархаача а. Цу дешашта хетаьь дукха материалаш я массехк номер тІа.

Шера къаьстта боах дикагІа баьча пенгазетий редколлегеш мах бойча совгІатанша, сийлен грамоташа белгалйоах контора партийни организаце. Дукха ха йоаццаш хиннача пенгазетий хьакаре, хьалхара моттиг № 47 йолча буровой «Къахьегама листока» редколлеге яьккхай.

С. ШАДИЕВ.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРЕН СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРЕН

КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой чІоагІагІа дала а детиш дІалойт, 1968 шера 30 декабре 72 шу долаш, хилачеи дІаьдаьнначей лазарах цамогаш хиллачул тІехьагІе гІоралйина тІема деятель, СССР Герзашцара Нзапш хьадеча хьаларе лакхьа лаьиарех цаІ, 1917 шера дене КПСС член, Советски Союза Турпал, Советски Союза Маршал Мерецков Кирилл Афанасьевич кхелхалга.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ,
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА V-гIа СЕССИ

1969 ШЕРА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАНАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

Статья 1. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета планово-бюджетни отраслевни комиссено а, поправкаш юкъе а хьоьш, 1969 шера халкъа боахам дегIабоалабара Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета хьачуенна Пачхьалкхен план чIагIйойла.

Статья 2. 1969 шера Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето кхочушйан халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен плана хIахьара кертера хьоахамаш чIагIйойла:

(1968 шерана нийсдича дIабоахар процентех)

ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРОДУКЦИ	10	процент
цу дакъе:		
Нохч-ГIалгIай АССР моттигера промышленноста Министерство	1	процент
Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленность Министерство	9	процент
Нохч-ГIалгIай АССР наха бытови гIулакхаш лара Министерство (расценкаш)	6	процент
Нохч-ГIалгIай АССР гIишлон-материалий промышленноста управлене	9	процент
пачхьалкхен централизовани капитальни вложенеш	27	процент
промышленноста болхак дIаяха мийда	26,9	процент
цу дакъе:		
Нохч-ГIалгIай АССР моттигера промышленноста Министерство	38	процент
Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста Министерство	25,8	процент
Нохч-ГIалгIай АССР наха бытови гIулакхаш лара Министерство	47,2	процент

Статья 3. 1968 шера хинначул хIакхагIа хила 1969 шера:

пачхьалкхен кооперативни торговле розничи товарооборот	6	процент
наха бытови гIулакхаш дар	17	процент
пачхьалкхен капитальни вложене чулах наха чубаха хьадаь лаза дола цIенош	19	процент
пачхьалкхен бюджетера вола даха ха йоаш бераш хьачуйоаца учрежденешкара бераш	2,4	процент
дIаьхваь ах долча школашкарен группашкарен дешархой	3,6	процент
больницера менгеш	7,1	процент

Статья 4. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета планово-бюджетни отраслевни комиссено заключенешка 1969 шера Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен планах йола предложенешка, замечанешка, хиттача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сесси депутатоша йийца замечанешкеи, предложенешкеи хьажарах хувцам йохьагIа бола решени сецам тIадожадаь Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968 шера, 27 декабрь.

1969 ШЕРАРЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

Статья 1. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето хьачуенна 1969 шера пайда барех расходаш ярех 95148 эзар сом дола Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Пачхьалкхен бюджет чIагIйойла.

Статья 2. 1969 шера Нохч-ГIалгIай АССР пачхьалкхен бюджете отчисленеш пачхьалкхени кооперативни предприятей, организацей — оборото налогах, пайдах отчисленех, производствени кертерча фондаш оборотни средствех телача архех-бахча пайда мукъача остаткех, подоходни налогах, социалистически боахамий кхыча доходех — дерриг а 77003 эзар сом хулга.

Статья 3. 1969 шера Нохч-ГIалгIай АССР Пачхьалкхен бюджето халкъа боахама финансировани яра — дIала-промышленность, юртбоахам, пачхьий боахам, жилищно-коммунальни боахам, букъам, халкъа боахама кхыйола отраслеш дегIайоалдара 14685 эзар сом хулга отчисленеш.

Статья 4. 1969 шера Нохч-ГIалгIай АССР Пачхьалкхен бюджете отчисленеш социально-культурни мероприятеш — массане юкъера дешача школашка, юкъерча лакхача учебни заведенешка, IилманIехкама учрежденешка, библиотекашка, клубашка, театрашка, кинойойла, просвещенен культурни кхыча мероприятешка; больницашка, берий яслешка, санаторешка, укхIийна лораден физически культурни кхыча учрежденешка; пенсешка, пособешка — дерриг хьокаду ахча 76567 эзар сом хулга.

Статья 5. 1969 шера Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен бюджете отчисленеш пачхьалкхен органий лела эра 2958 эзар сом хулга.

Статья 6. 1969 шера Нохч-ГIалгIай АССР Республикански бюджет чIагIйойла пайда барех расходаш ярех ахча 46999 эзар сом 1970 шера 1 январага кхочаш кассера оборотни ахча 1400 эзар сом хулйолга.

Статья 7. 1969 шера районий городий бюджеташка чIагIйойла пайда барех расходаш ярех цхьаьна ахча 66567 эзар сом 1970 шера 1 январага кхочаш цу бюджетех кассера оборотни ахча 2600 эзар сом хулйолга, цу дакъе:

(эзараш соми)

	1969 шерера пайдаши расходаши	1970 шера 1 январага кхочаш кассера оборотни ахча
1. Ачхой-Мартановски район	3323	110
2. Веденски район	2096	110
3. Грозненски район	3792	190
4. Наурчерчи район	1664	90
5. Назрановски район	3084	100
6. Наурски район	2569	140
7. Ножай-Юртовски район	2984	120
8. Советски район	1534	80
9. Сунженски район	3326	170
10. Урус-Мартановски район	3353	100
11. Шалински район	4600	200
12. Шелковской район	2456	150
13. г. Грозный	28028	648
14. г. Гудермес	349	145
15. г. Малгобек	200	130

Статья 8. ЧIагIйойла районий, городий бюджеташка республикански бюджета 1969 шера отчисленеш:

а) нахагара боахача подоходни налогех, колхозашкара боахача подоходни налогех, оборота налогех, укх дIахорча боарамах:

(отчисленеш проценташ)

	Нахагара боахача подоходни налогех	Колхозашкара боахача подоходни налогех	Оборотерча налогех
1. Ачхой-Мартановски район	50	—	100
2. Веденски район	100	—	100
3. Грозненски район	100	100	100
4. Наурчерчи район	100	—	100
5. Назрановски район	100	—	100
6. Наурски район	80	100	47,5
7. Ножай-Юртовски район	100	100	100
8. Советски район	100	—	100
9. Сунженски район	90	70	83,7
10. Шалински район	50	100	100
11. Урус-Мартановски район	50	—	100
12. Шелковской район	50	80	14,2
13. г. Грозный	35	—	13,9
14. г. Гудермес	[illegible]	100	100
15. г. Малгобек	50	100	100

б) кооперативни предприятешкара, колхозашкара, общественни организацешкара хьачуххьача подоходни налогах, ирбоагаш налогах, бераш доацача, кхьа бакхача, хIоанига долчо боча СССР-а гражданашкара боаккхача налогах, хьуна боча пайдах. 1969-ча шерарча ахчанни-вещевой лотерей боча пайдах 6[illegible] процент.

в) кооперативни общественни организацей имуществий пачхьалкхен добровольни страховани ярах, хьачуйоагIача средствах, транспортерча массашкарара, юкъа кхыча болхаш хIарча болхашта лаза эрайоахи страховани ярах 10 процент, наьха имуществий страховани яра телача страховни ахчах 50 процент;

г) 1969-ча шера боккхача пачхьалкхен чурча выигрышни заемий наьхах 50 процент;

д) СССР-а Госбанка Грозненски городской управлене хьачуйоагIача оборота налога контингентех «Главнефтесбыта Грозненски отделенера 66 проценти «Ростекстильторга» базашкара 60 проценти болаш Нохч-ГIалгIай АССР республикански бюджете 1969-ча шера дIайохийтача отчисленей проценташ чIагIйойла.

1969-ча шера Пачхьалкхен планах дакъадIача хьесапа Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабеча чакхйоахьча мероприятешта финансировани яр IалашIира Нохч-ГIалгIай АССР республикански бюджета средствах 1969-ча шера районий, городий бюджеташта дотаци йоахкаде 18.258 эзар сом.

Цу дакъе:

	эзараш соми
1. Ачхой-Мартановски р-н	1457
2. Веденски р-н	1402
3. Грозненски р-н	1539
4. Наурчерчи р-н	956
5. Назрановски р-н	1524
6. Ножай-Юртовски р-н	3453
7. Советски р-н	1223
8. Урус-Мартановски р-н	2007
9. Шалински р-н	3243
10. г. Гудермеса	837
11. г. Малгобека	1317

Статья 9. Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета тIадожадойла 1969-ча шера Нохч-ГIалгIай АССР Пачхьалкхен бюджетах лаьца Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета планово-бюджетни отраслевни Массаьарча комиссено аьча предложенешка, замечанешка хьожийга, иштта Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета сессене депутаташа еначча предложенешкеи, замечанешкеи хьожийга, царех йогIаш йолаеешени ейга. 1969-ча шера Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабара РСФСР Лакхехьарча Совето, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето чIагIъяьча Пачхьалкхен плана хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР Министерстваши, ведомстваши пайдий, расходий, своди сметий балансашта, республиканск бюджета районийи городийи бюджетайта поправкаш ейга.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968-ча шера, 27 декабрь.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КОНСТИТУЦЕ (КЕРТТЕРЧА ЗАКОНА) 44, 63, 65 СТАТЬЯШКА ХУВЦАМАШИ ДОПОЛНЕНЕШИ ЯРАХ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗАШ ЧIОАГIДАРАХ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума указаш чIоагIъе:

«1968-ча шера 4-ча декабрера «Нохч-ГIалгIай АССР-а общественни порядок лоралара министерства Нохч-ГIалгIай АССР-а чурча гIулакхий министерство ярах».

«1968-ча шера 25-ча декабрера «Къахьегамхой районийи городской депутатий советий исполнительни комитеташка чурча гIулакхий отделаш дIахIоттохкарах».

Цунца хувзадела хувцамаш а дIа дополненеш йойла Нохч-ГIалгIай АССР Конституце (керттерча закона) 44, 63, 65 статьяшта, укх редакцех уж статьяш дIа а яьхе:

«СТАТЬЯ 44. Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совето дIахоргIйолл укх тайпара состав бола Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет:

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатель;

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председателий заместителаш;

Нохч-ГIалгIай АССР-а министраш:

наха бытови гIулакхаш дара;

чурча гIулакхий;

укхаIIено лорадара;

коммунальни боахама;

мелиорацеи хий боахамей;

моттигерча промышленноста;

кхачан промышленность;

просвещене;

юртбоахама;

социальни Iалашо яра;

торговле;

финансий.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Пачхьалкхен плановни комиссе председатель;

Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа тIехьажама председатель;

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета чуйоагIача Пачхьалкхен ихерашлеш Комитета председатель;

Управленей начальникаш:

ГIишлошъерайи архитектурени гIулакхий;

Къахьегама ресурсех пайда эцара;

ГIишлон материалий промышленноста;

Сурсаташи обптеш;

автомобильни наькъаш деккарош хьарна ремонт ярей;

[illegible] промышленноста.

«СТАТЬЯ 63. Къахьегамхой депутатий районий Советашка дIахоргIйоахк дIахора исполнительни комитетий отделаш:

чурча гIулакхий;

укхаIIено лорадара;

культура;

халкъа образовани;

юкъара;

социальни Iалашон;

автомобильни наькъаш деккарош царна ремонт ярей;

финансий;

плановни комиссеш;

Исполнительни комитета председатель волчара кадраш сектор, иштта, цкх соьгIа, района боахама белгалонашка хьежжа, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума чIоагIдаьча тIехьагIа, къахьегамхой депутатий районий советашка дIахоргIйоахкаргIа отделаш а управленеш: коммунальни боахама, торговле».

«СТАТЬЯ 65. Къахьегамхой депутатий городской советашка дIахоргIйоахк дIахора исполнительни комитетий отделаш:

чурча гIулакхий;

укхаIIено лорадара;

культура;

халкъа образовани;

юкъара;

социальни Iалашо яра;

торговле;

финансий;

коммунальни боахама управлени плановни комиссеш;

исполнительни комитета председатель волча кадраш сектор».

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968-ча шера, 27 декабрь.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЬАРЧА КОМИССЕХ ЙОЛА ПОЛОЖЕНИ ЧIОАГIЪЯРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика

ЗАКОН

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Массаьарча комиссех Положени чIагIйойла.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968-ча шера, 27 декабрь.

ОТЧЕТ ЧIОАГIЪЯРАХИ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР 1967 ШЕРАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТ КХОАЧАШЪЯРАХИ БОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

1967 шера пайда барех 95129 эзар сом расходаш яра 91128 эзар сом, бь пайда расходех 3998 сом а дукхагIа долаш йола Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Пачхьалкхен бюджет кхочашъяра отчет чIагIйойла.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968-ча шера, 27 декабрь.

ДЕПУТАТАШ Д. И. АЛХАСТОВИ М. А. МАРКИТАНОВАЙ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ЗАКОНОДАТЕЛЬНИ ПРЕДПОЛОЖЕНЕШТА ЙОЛЧА МАССАЬАРЧА КОМИССЕ ЧЛЕНАЛЛА ХАРЖАРАХ БОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

Депутаташ Алхастов Дауд Исаевич Маркитанова Матрёна Алексеевна Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета законодательни предположенеш массаьарча комиссе членалла харжа.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968-ча шера, 27 декабрь.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ЗАКОНОДАТЕЛЬНИ ПРЕДПОЛОЖЕНЕШ МАССАЬАРЧА КОМИССЕ ЧЛЕНИЙ ДЕКХАРЕХ ДЕПУТАТАШ К. Д. БУРМИСТРОВИ М. А. КУЗНЕЦОВИ МУКЪАБААЛИЙТАРАХ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Массаьарча комиссей Положене № 5 йолча статьяга хьежжа Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета законодательни предположеней Массаьарча комиссе члений декхарей мукъабаалийтаьа депутаташ Бурмистров Константин Дмитриевич — Нохч-ГIалгIай АССР-а прокурор, Кузнецов Михаил Алексеевич — Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда председатель.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968-ча шера, 27 декабрь.

ЛОРАДЕ ХАЛКЪА РУЗКЪА

Пачхьалкхенни общественни рузкъа лечкъадеращIарча къовсама практико хьахьукх пачхьалкхен дисциплина ший а болаш делаьча, мехкарча хIаний учет, царна тIехьожаи лоаттабелга дика вIашагIехьдаькхача, тиламе боаца нах пачхьалкхени общественни рузкъана артелла цу бутача моттигашка къоалаш дара торовахи йоациалга.

ХIаьта а уж кхоачашдаьча дагIолла гIулакхаш массанахьен пачхьалкхен учрежденей, предприятей, кооперативни, колхози, кхыча организацей масса а кулгалхошеи кхоачашдеш дац. ХIаьа а хIаьнга дац ше хилар дагIдалийта. тIахьожама-ревизионни болх вIашагIехьбаьккхар тесса лелалеш хилара, материальни маьхера хIамаш тешки беша шоаика дIатеха болалой, кадраш гержаш ц...о мела еш хилара баккьдарам. Пунах пайда а ийеш къуше социалистически доалахье лечкъадеращIарча нагах ца Iеш пIенчашттара эзаш цу пачхьалкхени. Цу хьинаьзбара масалаш вайнига долаш да.

Бхенза бола Орешкин Вячеслав, Орешкин Евгений, Мимелов Александр, Сержантов Геннадий юкъара дешар дешача тайп-тайпарча школашка а ПТУ а дешо бьалIаб. Шоай дика-йоаной оагIонтахара хила боагIа тIахкошаш болкаш хийзача цай хадаила йих беша чукъа пачхьалкхен рузкъа лечкъадаь. Грозненски трамвайн управлене трамвайни вагоний автоматически кассай кассеташкара къаьстта ахча дечкъадаь хилайкъа. Уж къоалаш дьа цар технически средстий, отвертакай новкъостала, царна кассеташ а йийхаш, кассеташ дIа кхукъаш. Цу хIаьагIа, дерригIа а дIаьрхIача, 227 сом чукхоша 28 кассет лечкъаьйи дар. Цул совгIа трамвайни вагонашкара 16 гIалх теда а тайпа, цай чура рубаш къакхай цар, цул тIехьагIа уж къастъаьстача нахага йоха а йоахаш. Ха зукъаьей группа хиний хадаза телефонни аппаратшкара-автоматашкара ахча чудола копилкаш лечкъаьр а. Цар пачхьалкхенна д... 1162 сом хул.

Зулмаш... де доагIар дар. Ленински района халкъа суде тайп-тайпара хангаш а гуча, суд ший йаьра, пачхьалкхенни ... дар ...а а тоххергдоаш.

«Чечингстройтранса» АТО № 3 йолча гаража шофера Арушанова № 2 йолча кирпичий заводера микрорайоне хьалбеча берий беша гIирса кирпичашкар кхухьаш ше йолча хана 900 кирпич лечкъаь а яь ехха хиннай. Ер зулам цо дарах лаьца шоана 2 шу а 6 бутти суд ший Арушанова.

Массехк дош аьаьа дергаш кагий къоалаш аьле дIе болаш дарех. Лоадаш боаш хIана дий-теш из? Дацне а дац? ВIаьа а ла йиш болаш дац кагий къоалаш, царна хоадам боадаш къовсам лоаттабаьза баргбац. Хьехадер социалистически доалахье лерадир долча моттиге лоадам беаца хIана ца а дац, хьил йиш а яц. Кагий къоалаш тервал ца деш лата йиш яц. Уж дерригаш а цхьаьна хIаьалинаIтехьча гурча цар социалистически доалахьеннш дукха зе дела. Цул совгIа, кагийча къоалашка нахаре хиларе социалистически доалахьен йоахе ца яр тьал хилийта а кулга нIена боаца нах доккхагIа доаь къоалаш де бала а йиш я.

Ийса цар «Красный молот» заводера даар. 21 сом нах бола 17 килограмм нитробасар чудола цар бедош цахарга лечкъадарах. № 3 йолча цIеха малар Чумаченко Елизавета угловани бехктонхане озара доа гIонтагир цар. Кагий къоалаш дарах угловани бехктокхане озача цунна а цунна цIаьна «Чечингстройтранса» АТО шофера Эльбуздукаев Ахьмада а тайп-тайпара хангаш а тохаш суд йир халкъа суде.

1938 шера ваь Рожков Анатолий пхьаннахьа а болх беш хиннавац. Шийна даар-малар кагий къоалаш дарё каьлчана IалашIаш хиннав ар. Шекъа дIаьста-пацча бай территорие гIа 7 сомех 50 кепиех пайда аьеса шуппаш лечкъаьйаь воаллачара ханна ханна ма-вееда аIдалорайаьлаьа. Массехк до дьачча гIоала цига вахъа а вахъа, шурей аьесча шурай галий а ийна водаш кхала суде хьа нача цунна хьаьха бола 2 шу суд йир.

Кагий къоалаш дела хоадам болаш IIалакхахар, цу зуламашкара къовсама хьалчехьара законаш ший а болаш кхоачашдар — из да пачхьалкхени общественни рузкъа тешам боаца наькх кагорлаш доаре хьаьхча хьарей а хIаьтай.

Белхлоша, колхозхоша, интеллигенце, общественни организацеша къовсамо йовлаьстай деш хила царе вIашагIехьдаргаш вай пачхьалкхен рузкъана кхаь тIахкуддишрапаьта деррига наьхаш белхаш.

Социалистически доалахье лерадара гIулакха боча предприятей, учрежденей, организацей бахка тIарамелах дIалакхара йоаь критика самокритиках ца зояча... ... массане лакха а кхоачашдаза харжоана а гIулакх ха.

И. АДЕНКОВ.

г. Грозны Ленински района ... хкъа ... ...

БЕЛОРУССКИ ССР. Лена, Иртыш, Печора, Волга, Днепр лаьча хиш тIа го йиш я Гомельски хемаш хьалдечеш кемашта ремонт эчем-золоа вахийла теплоходаш.

Сурта тIа: хьалдеш лату «Беларусь» яха теплоходи «Волга» яха хи тIара теплоход.

И. Минкевича сурт.

ТАСС фотохроника.

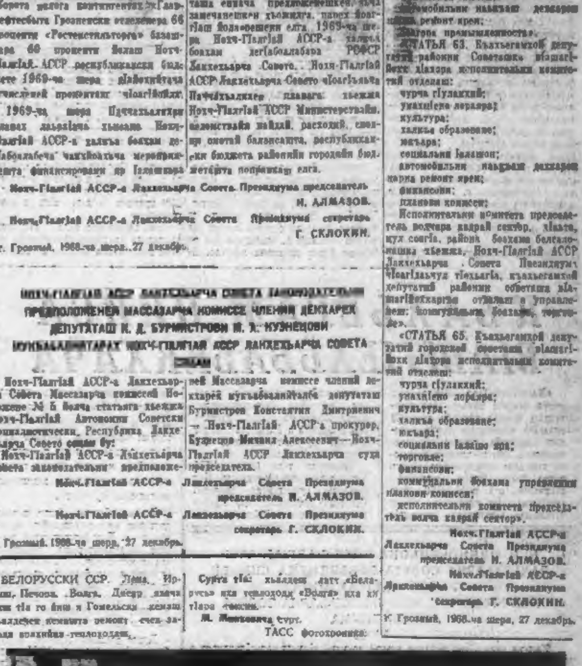

«СЕРДАЛО»

2-гIа агI., 4 январь, 1969 шу.

ВАЙ МЕХКА ГІОЛЛА

ЭРДАЛЬННА СИБАРЕГІЕ

Ленинн СибарегІен яха иш доь ллийна тІа белгалдуьйла хІза сибат дола беттагарг хьесия оаш. Беттагарга тІа да «1897 шера март бетта укхаза, Обь селоже, сеца ха ькхай СибарегІа воьхийташ хинначa В. И. Ленина лоьнна тІаьадаьча, Новосибирск — керттерча вокзала хьалхашкахьарча оагІо тІа хьалтеха доаллача мемориальни ухта фотосурт.

Тиоульни оагІои тІа да кхьоанча СибарегІен карта — шьора арешаш, тайга, ушалаш йола чухзийтта моттигаш, тундра, кийлхка яда юрташ. ДІаьарча оагІон тІа да хІанарча хьнара СибарегІен карта — дукха а машинахьакъаш, хи тІара а фегара а кьалъаш, аэропорташ, вокзалаш, йокхий городаш, беххха ших бола индустриальни комплексаш, Іилмаш юкъмоттигаш, электропередачай хаькъий эзараш километраш, дукен тІа эггара воккхагІа йола гидроэлектростанценаш.

Из а дуккха кхыдола карташ а кепатоссаргдолаш да лаьрххІа доалча, «Ленина ма ахха дахь а дэ, гІирсаш хьа а ду вай» яхача атласа тІа. Ленин ваь 100 шу дизарга из кийчду Новосибирски Пачхьалкхен картографически фабрика коллективо.

(АПН).

ДИКАГІА ЛЕЛАШ АВТОТИГАЧ

Йоаллаш йолча Кутаисски автотягачел керда «КАВ-608Б» эргагІа а цуи ши массал хулайга тІехьашкара мост хилларца. Керттерча передача шин массалца шоаза дукхагІа хулча массалий коробка пхе передачо Іалашду цуьнах итт массал йола машина хулайнанга. ХІанзалца долаш хинхьаьц цхьа массал йолча мостаца Іалашдацар автотягачаш шоаш бе бевзача балха из вешна хулийтадга. Чоалхане рельеф йолча наькъашкахь, кьаьстта а лоамашка ха маьхала а кхелаш болх байтара массалий дыапазон йоккхагІа хулийта эшар. Цо водителга торо хулийт наькъа профилга хьежжа лелара режим харжа.

Цу тайпара йола машин вай мехка дукхьашка хьа а ьай Орджоникидзе цІерагІча Кутаисски автозаводе. Тагач бенгаьй а маневренность дика хиларца, йоккха массал хилар, цунга паргІата йоаккхалу 25 градус хула урхе. Машина ший хьакхагІарчарех экономичнегІа а хинна, дІадедаш доаз доагор, шиккъера лаьрхІача, иил процент кІезигагІа а ухийташ.

ВорхІ бетта чухьа мехка дукхача районашка пачхьалкхен тохкамаш деш хинна «КАВ», цо оьзаман тайпа тайц-тайпарча климатически а наькъий а хьалашка, цхьера а ший «тІехдинна» яха мах а бейташ. 1969 шера юххье заводо арахецаргья кердача автотягачий дукхьашхара серийни парти.

Шарля ЛОРДКИПАНИДЗЕ,
АПН корреспондент.

ЛАЬТТАХ ЧУДИЙТТАЧА БІОАГІАШ ТІАРА ТЕАТР

Кишинева керттерча магистрале — Ленина проспекте хьалхе долаьдо эггара доккхагІа а хозагІа а долча цІенох цаІаш — опера балетен театр.

ГІишлошьераша лаьттах чутохаргба 1500 гаргга бІоагІа. Цар тІа латтаргда кердача театра цІенош. Цара болла меттел бІоагІий чудеттаре йиш хулийт ябст-касга лаьтта ягача зоне (цу зоне а Молдави а) дукхазза вІаштІаргахь цІенош хьалле. Кьаьстта ший тайпара да театра куц: тайп-тайпара бесаш дола пластик, керамика, дахча тІеп кхера тІеп дахь доганаш — из деррига а кхачаьдерда хаькъа гонзанчаша молдавски къамел зодчества массазарча куцехьа.

Дукха за алалехьа зрительни зале шоай моттигаш дІалоцаш йиш хургья оперен балети дукхазаш волча 1200 сага.

Георгий БАРБАЛАТ,
(АПН).

БАРДА ШОАШ ХЬАБУ

Дика кийчо ьай Наурски районна В. И. Ленина цІерагІча колхозе хьайбаш Іаьнгардахара. Хьалха Грознера пхьхьар колхоно барда. 10—15 машин хьолае езаш хулар цу гІулакха, дукха зе хулар из бахьан долаш. ХІанз иштта дац колхозе гІулакх. ХІара ферме хьейийллай доакъар кийчду цехаш. Цигача бен боаш барда ихьачахьара хьанхульачух воагІа бац.

Дика бакхдаьккхар 1968 шу боахама хьайбаш лелаьдерашa. Шура лахкара шера план 200 тонн тІех луш кхоачашйир 7 ноябрь хьатІаьттаьш. Планал 11 тонн совгІа дехкад пачхьалкхенга дух, планал 31 тонн совгІа — тха.

Дика болх бу уьйркаша Лукманова Зинаидас, Богдашкина Раисас, кхычар. ХІара кхоабача Іаьттагара планал 300 совгІа килограмм шура яьккхай цар.

П. ПОПОВ.

«ЛАЬТТАН ЗВЕЗДОЛЕТА» ЭКИПАЖАЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Москвена юххера санатори. Сатийна а. ВІалла дага а доалаш яоа тІадлача дийхка дьуна риккъорь хьаорзакх яхо лыжинк: шинь лохо, чІоагІача десІаро, сийна бІаргаш а долаш, кхоалагІвар — кІезигга лаккхагІа, Іаьржа корта а бойш. Уж ба уж бІаргаго айина тхо хаха къона ІилмахоІ — «лаьттан звездолета» чу а багІаш бІаьха шийтта бутт баьнна испытателаш. Цар, бакъдар аьлча, нийсагІа къоастаьй из ха — дииза 368 ди. (Высокосни ма дарий дІадахь шу?).

...Лор Герман Мановцев, биолог Андрей Божко, техник Борис Улыбышев. ТІехьхавар ший тайпа цІерага лоежжа ма — бозамеча, дег тІарча вейлакъажаро каст-каст сийрдайовлуш юхь.

Испытателаш. Вайна хетачох, уж къонахчал долаш, кІезиг-дукха вІиихаро а болаш, шоай хана дукха бІаргадайна нах ба. ХІаьта ераш — къона, вай хеташ кагий нах ба, хІанз укх сахьата шоаш цІаьха корреспондентий теркам шоашта тІа иишта эзаб а ца хоьш, юха озабеннo бола кагий нах ба, шоаш мел лаькхача хана цар эггара хьалха луш йола интервью ма лоий, эксперимент чакхъьынначул тІехьагІа эггара хьалха журналисташка вІашагІкхетар ма дерий ий... Хаттарашка дикка ладуйгІ, шоаш атта, сиха тох.

ЭКСПЕРИМЕНТА ЭГГАРА ХАЛАГІДАР ФУ ДАР?

Андрей: ма дарра аьлча, цхьаь хиларо чІоагІа сахьувзадойтар.

Борис: бовзача-безача нахаца вІашагІкхетинга эшар.

Герман: 25 февралe командни пунктера хоам бир, сона йоІиг ьай аьнна. Воарам боацаш чІоагІа гІадвахавв со, цу хана цига хила вог доагІар, нагахьа санна вше новкъостал а кердолаш... «ЙоІстан тІара хьаьлар, сесаги йоІи дика хьал долаш ба. Команди пунктага дахар дахьийтар оаха йоІигах. Светлана аьнна цІи тиллийта. Сай йоІиг сона йовзача хана нийс бутт баьнна яр иа.

Декхараш шоайла дІа-юха иштта дийкьа диннад? Эксперимента деррига медицински дакъа йоахке еха Германа дІахиннад. Образованеца техник вола Борис аппаратурагарчен машинашкарчен хьалa а цар бена балха а хьалхара бехкtoхкам хиннав. Андрея «биологена хьалхарал жоп хала дийлад, цо бІарг лекхаш даьд «опытни огородера» — «космическа» оранжереера деррига балхаш. Боахама гІулакхашта — дахІама-кийчдара, цІена — хІенъара, пхьегІаш йилаш оттадаь дежурство хиннад: тахан — цаІ, кхоана — вож, лоаммa — кхоалагІвар.

...ЧІОАГІА ДОВ ДОАЛАШ МОТТИГАШ НИЙСЬЕЛАРИЙ?

Герман: ма дарра аьлча, уж тайпа моттигаш нийс ма ецнад. Тоьал сиха Іомаделар тхо «цатовнаш юкъера кІадаьдa». ХІаьта хІанз хетаргахьа, гоІакьарчарна а са дикагІа тохалу, царна дикагІа тарлу-кх... Оалаш оттаьча распорядкагІа тІулакхаш хувцхувцаш де Іемад тхо. БІаргчача шера тоьал дика бант вІаштІехьбаьнна дІора бахa тхоай юкъера балхаш, нагІа — шагахь лер тІара доалаш хиннa тІулакхаш ханага диллача массекх минутал дукхагІа гацар. Масала, пхе-итт минута хьедала тараьера обед...

— Ховш да, оранжерей эксперимента шоллагІча этапе хьайийлла хилар. Мишта хийтар шоана из?

— Мишта хийтар? Цкъа-дале, из тхога кхы тІа а совнагІа кхьача моттиг яр. ГоттигІа, йІаьха помещени — шин бетта гермокабина бит пена юкъе даьгІачул тІехьагІа тхона парка аддех хийтар. Эггара хьалха оаха сатессар, цунна юкъе гІодла Іодованига дар. Цхьа ха яьннача гІолла кхетадир оаха, мошa баьцаш — брессалат, дибински кабуц, нарсий хетолгаш, укроп тхоашта мел мала а. Цу баьций хьаж дунен тІа мел долча аьзайнул хозагІа хетар тхона. Цхьабакъда, из а, цунга дала а даьнна, массала сайна хетар тІехьагІа.

— Сатийна йирий оаш наб?

— Юххьанца наб ца кхетаьш дукха ха йоаккхар оаха. Цхьабакъда, тхоай режимаца боцьонца дІаІемар тхо: наб дика йора, тІаьха чан болаш дуар, де лаьрхІача баккий комплексйиза кхоачашйора.

ФУ ДАР ШОАНА ЦА ТОЬАШ ХИННАР?

Герман: геттара чІоагІа безам боагІар Москве гІолла сакъерда арахала. Дунен тІа цхьаькха хІама хетадар пул тоам болашагІа.

Борис: аз хьалхагІа а хийцар — гаргарча нахах бІарг тоза, йоІиг мархІа йоала дог доагІар.

Андрей: ца тоьаш дар деттагІашта, Московски университета биологии лаьцтан факультете сона дена бальгІата кагийча наха юкъе хулга.

Испытателаша дийцар, эггара чІоагІагІа дег тохадоалийташ йола минуташ экспериментан чакхйоалача ханара ераш хинна хилара: ХІаьт из дарий, «набатe» тохна йоала а «кортамукъа» долла а ха малагІа хургья. Эггара тІехьара минуташ бІарам боацаш чІоагІа йІаьхъеннар: сахьта тІаьсаш дукхьал цхьан метте латташ сацна хеталора.

Андрей: бакъ хургдоний-хьагІ аьнна хетар, цІаьхха ший хьа а еллаенна, помещене чура тхо арадовлга. Из ха хьатІаьттачул тІехьагІа гучадаьлар, чакхдаханза диса кхы а цхьа гІулакхаш хилар. Цхьабакъда, со, долла хІама дита а дита, Германа тІехха волавелар.

Шлюзера хьаара а баьнна, испытателаш дІачубахача залерча фево бохабир уж. КІезагга корта бІогора бета санна хийтар царна. Са ца тохалуш чІоагІа хоза хьаж йоагІача хийзай букет елар царна. ТІехьаш хьахьара цхьанне аьлар: «чІоагІелаш», тІоараш техар.

Къона Іилмахой чІагІбеннабар. Помещене чура ара а баьнна, машина чу хайша сайрийнарча, гуракхьа кхаьлача Москве гІолла дІибахар уж масекх дийнахьа шоаш метта баькача, мехкал хургдоанача баьннача медицински учреждениега кхаччалца. Из а дацар атта. Эксперимент чакхъьынарт лархІа нагаргйолаш из ярий, уж ухахІена ба, цхьабакъда, иимча бесса дале а шоаш шоай хьаштдар ле шоай мукъагІа бац...

— Юххьанца медикаш цара бацар тхоца гІулакх доагІаш хиннараш, — йоах Германа. — Цул тІехьагІа гаргара нах аха баьлар тхо долча. ТІаккха, юххера а, цІакьачар тхо, массазаръяр санна йолча цІагІарча режимага ваьлар, тхоашка хьожаш болча Іилмахошка юкъ-юкъе бІарга а дайташ. ХІаьта хІанз салоІаш да тхо — чакхдоалийт цо ший къахьаьл, аьх хетамо веда а къежаш.

— Цхьабакъда, хІанз а тІехьа «режиме а долаш», — бежалдоакх журналистех цхьанне.

Тохкамхоша — лоор Г. А. Мановцева, биолога А. Н. Божкос, техника Б. Н. Улыбышева йоккха материал гульбьй. Шоаш шера «чубоххийта» уж раьза-хулача хана царна ховра йІаьхача хана космически наькъаш ча кхьалашка сага оахар Іалашдара проблема къоастаяра ший тайпара медико-технически эксперимент е езаргйолга. МоллагІа хале ха, хиданза даргдоацача хІамаех бола кийча бар уж. ХІаьта опыт тьонахчал долаш чакх а яьккхай.

Г. КУДРЯВЦЕВА,
ТАСС-а спец. корр.

Сурта тІа (аьрдехьара аьттехьа): тохкамхой лор Г. А. Мановцев, биолог А. Н. Божко, техник Б. Н. Улыбышев шера йола эксперимент яьначул тІехьагІа.

ТАСС фотохроника.

Торонех бизза пайда эц

Пхе шера плана хадал дьалха кхоачаш я еш, В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна къахьегама совгІаташ кийчдара тохкхийн бехктохкхаен декхараш тІаьийцад Грознески аьшкабетона конструкцей завода коллективо. Уж хаалл хьалха кхоачашдара ший ерига торонаш оарцІІаьхьай цо. Бизза пайда ийбу чурча резервех. Шерра социалистически яхь йоаргаьай цехий, участкай коллективаша. Цар доаха къахьегама тойамаш да тІехьа дакхагІа хул.

Укх тІеххьарча массехк шера социалистически яхье хьахарах моттиг дІахецац Котельникова Виктор Афанасьевича кулгалдеча шоллагІча аьшкабетона изделеш арахецача цеха коллективо. 5-ча декабре дени дІадиллача шера яхан кхоачаш а да, пятилетка диьдагІча шера чотах къахьегаш ба цеха болхлой. Планах лаьрхІачул совгІа арахийца продукци 220 эзар сом мах болаш а, хІаьта пятилетка хьалхара кхаь шера планал совгІа арахийца продукци 635 эзар сом мах болаш а. Кхаь шера планал совгІа арахийца продукци дІалаьрхІача 1969-ча шера апрель бетта чотах продукци арахецаш ба уж. Иштта къахьегача цеха болхлошта соакха вІаштта цхоза хьожаьй завода карара лара тела ЦІе байрах. ДІаьо йоалча хана из карара це ллийта а дерхІ цар.

Къахьегама оасарие лакхьара шера план массехк процента тІехкхоачашьяьй цеха коллективо, хІаьта арахецача продукцега дІабода мах дохбарах укх шера пачхьалкхенна кхоадаь 38 эзар сом.

Цеке арахеца аьшкабетона изделеш вай республике гІишлош хьаькеча дІакхаьча Іац. Уж йоваш я Дагестанерча, Ставропольски Краснодарски краяшкарча, Ростовски областерча, кхычахьарча гІишлошъерашта. Арахеца продукци дика хиларга хьежжа мара коллективе сий лакха латтаргдоацилга, продукцена йоаца е йиш йоацилга кхетаду хІара болхлочо, инженерно-технически болхлочо, специалисташа. Цу дакъе дукха мероприятеш чакхйоах. ХІара шинарча дийнахьа продукцe дикалах лаьца дуьц бригадираша, мастераша, производстве хьалха латтараш. Уж вІашагІкхийттача, белгалдоах хІара вийсдена кхоачамбоацараш, уж дІадахара йола мероприятеш белгалйоах. Ханнахьа уж чакхъяхийтара тІахьожам доаттабу цеха кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеш. Цига боцх беш а дикагІйолча шоай школа. Цо а боккха пайда лу продукце дикал дакхъяра. Цу мероприятеш боккха пайда баьннаб. ГОСТ-а из яххара мара арахецац продукци. Укх шера цхьа рекламаци кхаьчаш царга продукци во я аьнна.

Цу цеха коллективо йоалта йоалахарча аьшкабетона изделей цеха коллективаца социалистически яхь лелаяр дуккхача шерашка традице а хинна дІаьттад. Яхье хьахара моттиг лу дахна къахьегама толамаш лакхагІа хинна ма Іеш продукце дикал лакхагІа йолча, арахецача продукцега дІабода мах лохагІа болча цеха коллективо. Цул совгІа хьахара моттиг луча лехе хила йиш яц къахьегамен производственни дисциплина тохааь моттиг, лакхача баарам тІа хила беза рационализаторски Іилман карда тІа къахьегам вІаштІехьбалларен болх а. Уж еррига пункташ кхоачаш а еш, пятилетка шерашка хьалхара моттиг лоаш шоллагІча цеха болхлошa.

Къахьегама толамаша доаттача дика дакъа лоац рационализаторша. Укх шера цар кийчаьй итте рационализаторски предложенеш, царех балха яккьейихьай пачхьалкхенна массехк эзар сом пайда беш йола 11 рационализаторски предложени. Укх шера цеха коллектива ший низаца вІашагІа а еди, болх бе йоаллаийтай керда кран. Хьахулача шера цхьоалагІча квартале болх бе йоаллургйолаш а хІанз цар дІаоттаеш хатта арматурни сеткашта сварка е многоточечни яха машина. Из болх бе йоалаеча массехк лакхлургІа ду участкера къахьегама оасарле а.

Гишлошъерий хьоаттаи дика кхоачалхдара, шира дуклагІа ала керда продукци арахецара чІоагІа тІахьуа цеха коллектив. Къийбаседа-Кавказе эггара хьалха укх шера царга арахеца йоаллай 600—700 миллиметрои турбаш. Старопромысловски коллектор сихагІа хьалъяра чІоагІа новагьстал дир цу гІулакхо. Укх шера йоалача мощностах арайега йолленнай цига йІаьлах лоаш йола бовкаш. Уж чІоагІа эшаш а Вознесенски газобензинови завод хьалъеча. ХІанзлехьа царех шийтта хьайьаннай яха диннa.

Коммунистически къахьегама сийлен цІи яьккхара тІехьара социалистически яхь а да тІехьe шераг Іа яраш латт. ХІара да сийлен цІи лелаеш я цехе кхо бригада, хІаьта коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи лелаш 90 болхло ва. Цар массане шоай а, цеха коллектива а сий лакха доаттаду.

Цеха болх рентабельно дІабахийтара чІоагІа лоархІамe да цемент, бетон, маркхаш, металл, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоар. Из дика кхетаду болхлоша. Цу дакъе шоай болх дика вІаштІехьбаьккхаб коллективо. ХІара декна учет ледаш дІайоалача материалий. Иштта болх барах доккха беркат даьнад производствана. Цхьа бутт дІабахабац укх шера 5—6 бІаь сома маьха электроэнерги 1,5 эзар сом мах болаш Іа, металл кхо ца деш, иштта кхоьый кхыйола материалаш а. Из бахьан долаш шера пачхьалкхенна кхоадаь ахча итташ эзараш сомаш да.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленина юбилейна къахьегама совгІат кийчдара доккхий социалистически декхараш тІаийцад цеха болхлоша. Цар дерхІ пхи шера план ханал 4 бутт хьалха кхоачашъе. Уж кхоачашдена, хІара сменагІа нормаш 125—130 процент кхоачашъеш, хьинаре къахьег ни. К. Бабенкс, Н. Кулик, О. Степанов керда латтача арматурщикий, бетонщикий бригадаш, сменин инженер Т. Тукаева, мастер Карнеева керта латтача участкай коллективашес.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: цеха шийлача отделене инженер Т. Тукаева хьожаш я аьшкабетона изделеш йокъаеча камерерча температурага.

И. Попова сурт.

КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеш — вахаре

ЯЛАТ—ДОЛЛАЧА ХІАМАН КОРТА

КПСС ЦК октябрьски Пленуме а цо доладд еш Л. И. Брежнева белгалдаьйккхар, юрта боахамера керттера декхар хьалхагІа а санна ялат ма моста дукхагІа доалхалга хилар. Укх гаргарча шерашка юкъера лаьрхІача Совье доаккха ялат 190—200 млн. тонн хила дезаш да. Оахаш дола лаьттан жерае торо а йоаца цу боахамга кхачара керттера резерв я ялац культурай хьувкъан лакхбелга. Пхе шера чуьь мехка ялатий хьувкъам хІара гектара тІара 5—6 центнер лакхбала безаш ба. Из декхар хала дале а, кхоачашдургдолаш да.

Укх тІеххьарча шерашка ялата культурай хьувкъам дукха хувла ма луш цхьан баарам тІа латт Грознески района боахамашка — 17,5 — 18 центнер хІара гектара тІара. Чудахьаш дола ялаташ цхьанцадолча шерашка 96 эзар тонн хул. ХІаьта пхе шера юкъера лаьрхІача 85 эзар тонн совгІа. Цхьабакъда, района къахьегамхоша хьалханна Іалашдате доккхий декхараш латт — пхе шера доаккха ялат пятилетка чакхйоалаш 100—105 эзар тоннага дІакхоачалелга. Кхоачашдуларгдолаш декхараш дий уж? Да, нагахьа санна кхаш леладеча беррига къахьегамхоша шоай хьинар дикка тІадоккхийте.

Юрта боахамерча дикагІа долча боахамашен хьалха латтарашен сейтача масалаша хьахьоакх хьувкъам лакхбара торонаш района боахамашка хьашт мела а хилар.

1968 шера — климатически хьалашка доаллача аьтто боацаш хиннача юртбоахама шера — дукхача боахамашкара хьувкъам юкъера лаьрхІача районе хинначул дукха а лакхагІа хилар. Масала, Грознески шурий совхозе 9200 гектар совгІа лаьттан хІара гектара тІара ялата хьувкъам юкъера лаьрхІача 20 центнер хилар. Мишта вІаштІехьдаьннад цу боахамa иззал лакха хьувкъам кхебе? Совхозе 1967 шерa а дензa нийса севообороташ оттаяьй, нарна юкъе керттера дакъа горох санна йолча культураша а кхоачадеш. 1967 шера из дІадийра 1400 гектара тІа, хІаьта 1968 шера — 1900 гектара тІа. Севообороташта юкъе 60 процент хІаьа лацац аьнна лакха дІалоззаш йолча кІа хьувкъам хІара шера гектара тІара 22 центнерал лохагІа боацаш хул. Цхьабакъда, цу боахаме а кьаьсткьаьстача отделенешкара хьувкъам эгаш ба. Масала, управляющи воч. Х. С. Баканев волчa агроном вол Я. А. Сосунов хинначийш шоллагІча отделенено ялатий хьувкъам 3307 гектарах хІаране тІара 21,1 центнер гуракха дууча кІа хьувкъам 24,6 центнер бар.

Цу боахаме эггара дикагІа йолча хаьашка дІадув ялатаьш, кьаьстта гІила тІайочийт гуоахьа ялатаьш дІадувча лаьттанна ах нара хьисапеча системагІа обработка яра. Масала, кхаь шера вІаштта дукхахча лаьтташка гуоахьа дув ялаташ 10 октябре дерзийташ а дІалий доаь. ХІаьта район бІарча хьайнача хІана а лора ба оаха хий дехкача лаьттанкара боаа ялатий хьувкъам — 23 центнер. Цул бахьан да шоай торонаш йоллашехьа а боахама бена доац боахамаш вайоне хилар. Масала, «Атагински» совхоза лаьттан климатически хьалаш опытни юртбоахама станцечул дикагІа да. хІаьта хьувкъам хІара шера дах-ялх центнер лохагІа хул. Цу боахаме хьувкъам хоза хилар бахьан нагагІа да! Эггара деттара бахьан да гуракха йоаш культураш дІаера дикагІа йола хаьаш теллаяр. оахаш во дар, фу тІийхага лаьттах дахийтар, хІаьта из бахьан долаш овлаю лохкалу.

Района деррига боахамашкара доккха кхоачамбоацаш да дІахийкача ялаташта хьалха доал деш хІама а белггалара иэа на хилар. КІезига теркалъеш а ялатьта лаьттан дІа а дийкьа ялаташ кхедара система. Республике массанена а йоаьаш яр Ленина орден лелача хьажкІаш кхеерін вол. Арсамаков Бахнак цІи, цхьабакъда, болх бе йиш хургйола хьалаш цунна на чхнйтар бахьан долаш вол. Арсамаков балхара дІаваьннав. Цудухьа Ермоловски совхоза хьажкІаш леладеной сийле куьтадаш яц. ХІаьта укхаза-м хІара гектара тІара 34—36 центнер хьажкІий ма йоахарий. ХІанз хІара гектара тІара 8—10 центнерал дукхагІа «лаьтті» хьажкІаш. ДІалийнача ялатьта тавна звеньяй системагІа гІулакх лелаш эггара хьалха дІадолалаьу «Старопромысловски» совхоз ю, хІаьта хІанз кхьинетта цига а кІезига теркалду из доаш.

Ялаташта хьадда Іунаш деш нах боацаш дола гІулакх дІадаккха деза. Звеньяшта дІакъоаста а дих дІадекъа деза лаьттаьш, цар дахи шоай цхьа да хургволаш. Из болх хІанзаче а доаь дІаболабе беза.

Района боахамашка дикка кьахьийгал органически минеральни удобренеш тоссаш. Дакха кхьаьн 1968 шера кул хьалхагІа дІадаллача шерарча шоаза дукхагІа диллад кхо. ХІаьта а, кхо дакьара боацаш массанахьа а доха ла. Деррига кхашка дилла ма е гІерташ из дилла вІаштІехьаргдолча участкаш тІа дукха дойла моа кхо. Боахамерча картограммашка хьежжа хий дехкача лаьтта хІара гектара тІа 50—60 тонн, хий ца дехкача лаьтташка 15—20 тонн а болаш. Керттера сахьн деча хана иилла деза кхо. ТІехкхта массехк шера вІаштта шоашка дІадахьийтар шоаза юхатергда кхаьннь.

ЧІоагІа уйла тІехьайта еза хий дехкача лаьттанта. Хий ца дехкача лаьтташ тІарчул шоаза лакхагІа кхебе беза оаха хьувкъам цу лаьттаи тІара. Хий дехкача лаьттанна дІае еза ялатийнеи сийнаан лаьрхІа хьажкІаш санна йола культураш. Хий дехкача лаьттанна уж культураш чІоагІагІа хьувиь. ХІанз хьахкхий хий дехкача лаьтташ тІара 50 центнер лаьрхІа хьажкІаш 700—800 центнер ... хІанз де деза ялат кІехарга дІабоза мах центнерал 2 сома лакхагІа из хилийтара. Цига керттердар хьувкъам лакхбалеи ялат кІехкхарга дІабода мах лохбалар да. Ялатаи пайда хьанхьа онара дукхадаьна совхозагІа дІаухийтар юхасеболе. Ялатай хІадувча лаьттенна доахал боажалеш хилача лаьтте чІоагІа тоьалу, амхача хана дарбалаш хул. Лаьтта а хьарен ялатаи дІалерен ханаш юхьагІйоах, дарбалаш йолча оахана юха вІаьхке обработка ен хий а шин дІабоза. Оахача лаьтта дойлаш лоавкалета селаара гІулакх шоай хьадаш ма еш дезаш ба, юххера а, боахамий агрономаш. Лаьттаца тІара баьцаш тьехха еза вопаькхо лаьтташ ялатан дІадара мукъаьдакха йиш хургйолаш.

Лаьттайнкара беркат шоаш хьайнакха йиш хургйолаш хІара боахаме хІадувча лаьттий структура къоастаде еза. ВІалла нецаргдоацаш гІулакх да доакъарий культурий хьувкъам лоха хилар. Лаьттанга лелалургдолча беркатах баьхІа пайда эзара йоаь торонаш хьагучанха еза.

Кхы кІезигагІча лоархІамо дацтІувкъий лакхбара дикагІа доаь фу дІадар. Цу дакъе дикка хІамаш кхоаьтІаьдадр 1968 шера. Хий деррига фу цхьоалагІча классагІа долаш дІадув хІанз, цхьабакъда, бІаьстан юхье ювча культурай дар хІанз а иштта иш. Цхьоалагіча класса фу дІадер беррыгача агрономий керттера декхар да.

Къаьстта уйла тІаххийта еза бІаьстан юхье юв культураш тІахиннача лаьттанна горох дІаера. Хьалхашка декхар оттаде деза дІадуаш долча кІих 40 процентал кІезигагІа йоацар горох тІахиннача лаьтташка дІадера. ТІаккха мара хьайб дог хоа кІе дІадийнача дерригача лаьтташка 25—30 центнер аьккхарга. Пачхьалча шера 4,5 эзар гектара тІа йийра оаха горох, укх шера 6,5 эзар гектара ... 10 эзар гектарал кІезигагІа йоацаш.

Дукха за йоалаш а тІехьа района боахамашка, бора хьувкъам 25 —26 центнерал лакхагІа хулар, хІаьта хІанз 8—10 центнерал лакхагІа хул. Керттера бахьан да районированни долла фу тоссаш из дІабер. Лаьтта во кийчдари ханнахьа дІа из бера. Районе бора дІабе беза «Мироновское-85» яхача сортагІа дола фу тоссаш, дика кийчдаьча, кхоачамбоалаш тІоалал йолча, дика дІоахьлаьна лаьтта. ТІаккха из цхьатарра тІабаргба, хІаьта керттердар бора йокъал ца Іаткъаш йола культура хилар да...

Нагахьа санна боахамий агрономаша Іилмо яхача тайпара кхоачашъяхь, ... культурай ... хьувкъам ...

Вай агрономаша, лаьтта леладара юкъара культура а кхашка хилийта еза ха хьахкхачай. ВІалла иза а на озаш вьовсам доаттабе беза оасарна. Кьаьстта звенопи вІашагІйоаха еза наькъа бистолка, гІайпашка, хий ухача наькъий бистонна гІолла тІадолача йоархІех уж моттигаш Іоцівкъара кьовсам доаттабергболаш. Боахама хІара агроном гІулакхана белхло вий ховргда лаьтта леладара культурага хьежача. 1969 шера дукхагІа доала боахамашка севообороташ вІаштІехьъяха еза.

1969—1970 шерашка 105 эзар тонн ялат дакхар района агрономий эггара дезагІа дола совгІат хургда В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара.

Е. ИЗВАРИНА,
Грознески юрта боахама производственни управлене керттера агроном.

Дозал дерьара

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТО ХАРЦАНР ИЗРАИЛА ТІЕМА ПРОВОКАЦЕШ

НЬЮ-ЙОРК. 1 январь. (ТАСС). ООН Кхерамзален Советехь барт болаш 31 декабре тІаьхьар ООН устав а тІом сецабарах ль соглашени а толлаеш хьалхехь а ларъяран бен халкъашта юккъерча Бейрутера аэропорта тІом бар харцахь лерІаш бола резолюци. Израильски агрессе къи а гІуленхаш лелаеш хиларцон хІаьта митта дуьхьал а бина йоццачу гражданска фецарча бушиіаьш Малатта кхерам ла[illegible]ц далар хиларца Гаргарча Малхбоале [illegible] кхоххам ирбалара [illegible] резолюци тІа.

Голосовани ира хьалхьиска схьаьал ден СССР векала Я. А. Малика аьлар, Кхерамзален Совета членаш цхьа барт а болаш израильски вонниже ларалу ауламе гІуллакхаш харцахь лерІаш хиларе бахьана Тель-Авивера хьаьрфаьлика агрессионисташ юхасо[illegible]бергбола, уж кхиа ваттарег юховаладергбола. Кхерамзален Совета решенех [illegible]. Гаргарча Малхбоалера гІулакхаш хиларе политически кьасталар толладанга дІадоакхаргдала гІуллакхаш [illegible] делаш хилар.

ЧССР КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

ПРАГА, 2 январь. (ТАСС). ЧТК агентства беча хоайях, чехословацки федерацех лоьча хьалхарча конституцион законага хьежжа 1969 шера 1 январе ЧССР президента Л. Свобоас Чехословаки социалистически республика керда правительство оттайир е цІах юкъе а болаш:

О. Черник — правительства председатель.

П. Целотка — правительства председатела заместитель, С. Фалтиц — правительства председатела заместитель, Ф. Гамоуз — правительства председатела заместитель, В. Валеш — правительства председатель.

Я. Марко — кхьча махкашцарча гІуллакхий министр, инарал-полковник М. Дзур — къаман оборона министр, Я. Пельнарж — чурча гІуллакхий министр, Ф. Власак — планироване министр, Б. Сухарда — финансай министр, Й. Табачек — арахьарча торговле министр, М. Штанцель — къахьегамен социальни гІуллакхийн министр.

Й. Тицольт — министр, хьахий комитета председатель, М. Груликович — министр, технически капитальни лерІамхара комитета председатель, И. Крайчи — министр, промышленность комитета председатель, К. Бода - министр, ирта бохкамен продовольственнии комитета председатель, Ф. Ржегак — министр, транспорта комитета председатель, М. Сиолка — министр, почтайн бузамен комитета председатель, Я. Гавелка — министр, келайоазони информацин комитета председатель, В. Кучера — министр, Я. Пауль — министр.

В. Плесчот — кхьча махкашцарча гІуллакхий министерства пачхьалкхен секретарь, Я. Майер чурча гІуллакхий министерства пачхьалкхен секретарь, Я. Броус — планироване министерства пачхьалкхен секретарь, Я. Гайдошик — финансай министерства пачхьалкхен секретарь, Л. Убл — арахьарча торговле министерства пачхьалкхен секретарь, В. Брабенова — къахьегамен социальни гІуллакхийн министерства [illegible].

Чехословаки социалистически республика правительства къаман оборона министерство вола пачхьалкхен секретарь оттаверга.

ЧССР МАШИНИНАЬКЪИЙ ЭЛЕКТРИФИКАЦИ

ПРАГА. Кхеран шера дукха боллаш Къилбаседачехски областа [illegible]буера машинаькъан эрадалх [illegible] дьаьхна. Кухеда километраш хула керда [illegible] дьаьхна. Дукхачу участкашта электрификаци яьй, управлене автоматически системаш Іалашъяьй.

Пхьаьл[illegible] шера (1966—1970) планах Чехословаке электрификаци ертьа 1100 километр машинаькъа, тІаьхьа электрификаци ль 2800 километр [illegible] хургда.

ІИЛМАН УЙЛАНГА ХЬАЖАР

БЕРЛИН. (АПН — ГДР панорама). Укх денощка Германски Демократически Республике студенташтен къовнарча Іилмадоштен карагІдьинарашка кхоллагІа къаман хьажар хилар. Цуьн итогаш ертьа хьатІадоагІача шера октябра бутта — ГДР 20 шу дуза ха кхечаш.

Іилма уйлан дикача традице деккъа беркат ду. 1967 шера май бутта 2800 къонача конструктора, инженера, Іилманхочо цу тайпара йолча ертара хьанхарча хьажаре 1126 Іилман болх бенабар. Цаьча доархІамех цар ерна предложенеш юкъейоаларахи царех пайда эцарахи бехкина экономически пайда 30 миллион марка хилар. Цу дьаьнахул тІехьагІа. Карл Маркс ваь 150 шу дузаш университетни жюри хьежар къоначар 1600 Іилма балхага.

Ростоке хургдоаь кхоллагІа хьажар ертара доаккхагІа хургда. ДІадахача шерашкад ломарел дукхагІа цуьна юкъе дакъа лоацаш хилар шоаш тоххалац ден бола студенташ. ЛаьІхерча школана реформа ярцех Іилма-производственни промышленни министерствашех общественни организацешен эттара хьалла студенташта евар цар оттаергйолаш 600 Іилма тема.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА ЧОТАХ

БЕРЛИН. Германски Демократически Республика къахьегамхой къахьегта лег гІоадаьлина болх беш ба укх денощка: хьатІадена 1969 шу бІубенна социализма новкъа йола ертара хьалхара хьачихна нешени болхлой-ахархой пачхьалкхе хьахилна 20 шу дуза юбилейни шу да. Республика дукхаа йола производственни коллективаш хІанзехьа а хьатІадоагІача шера чотах болх беш я. Цхьа масса а ииІингера металлургий, горнякий, химикий, кендаш лерий, металлистий, текстильщикий къахьегаш нетынаех [illegible] ух.

ДІадахача шера ГДР къахьегамхошна 1967 шерца нийсайча промышлени производство 6,5 процент гаргга лаккхийр, дІахо доаларгдолча толаший жиме лард а болаш. Цу толамашта [illegible] новаьтостаг даьшийна юкъе бІаьш эзарам бола городен юртен къахьегамхой юкъе беча активистийн къахьегама хьалха латтарийн боламе. Шоашта юкъе цаІа ахи миллион сег вола 100 эзар гаргга бригадеи производственни коллективан кьовсам лоаттабеш я социалистически къахьегама коллективан аха цІи лаьхара. 23 эзар совгІа [illegible] из цІи доаьаш а хІанзехьа [illegible].

БАЬЧЧА ВАХАР ЮМАДЕШ

В. И. Ленин ваь 100 шу дизар творчески а къахьегамз а кердача толамашца белгалдаккхз гІертам ба Сунженски района хьехархой.

Района школай педагогически коллективашка шоай беррига ниц, Іоаль опыт сарцагІйоах дешаракхетама болха форман а методаш а дІахо толлашагІча тейнара вІаштІехьахара.

ХІанз школе керттера хоттиг дІалоццаш цар да дешархой сийлах-доккхача Ленина вахара кхетам кхебар. Кхувш йоагІа тІехье коммунистически кхетам, принципиальность йолаш кхеир, цуй марксистско - ленински уйлаш вІаштІехьаяхар — уж за хІанз хьехархоша къоачанде къахьега дешхараш.

Района школашка болх беш я школьни музеш, ленински дІе[illegible], уголокаш. Нестеровски юккъерча школа дешархоша-экскурсоводаш Рамазанови Соние, Бракинова Кадас школьни музее дешархошца хаддаьа беседаш чакхйоах В. И. Ленина вахара а революционни балха а хьакъехьа. Музее ух Нестеровски станицерча «Путь коммунизма» колхоза къахьегамхой а.

Цу школа лакхерча классай де[illegible] гаш а деш, В. И. Ленина биографи Іомаю. Цу кружока членаш юххьанцарча классай дешархошта хьалхашка докладаш а беседаш а ю укх тайпарча темагІа: «Ульяновгіар дезаль», Ильича берара ха», «Ленин Шушенске волаш», н. кх. дІ.

Теркане а кхетаи луш а я цу школера вож музей — «Октябра Даьхе». Хьехархоша кулгал а деш, дешархоша шоаш 1500 экспонат гуль[illegible] из музей йиллара, Ленинградера, Грознера, Орджоникидзера материалаш еиай. Музее гІолла хІанзехьа а 40 совгІа экскурсеш яьй. «Октябра Даьхе» яхача музея экскурсоводашта ВЛКСМ райкома Сийлен грамоташ тийнай цар шоай бедх хьокхаме чакхбахарах, хІаьта музея директор йола 7-ча «А» класса дешархо совгІата Москве хьийтар. Из укх шера Ульяновске йоаийтаргбола а я.

Троицки 8 шера дешара школа дешархоша В. И. Ленина биографи Іомаю, хьинаре дакъа дуиц ленински дешарех. ХІанзалехьа дийша а дийша, дийнад дукхта а пайдене книжкаш: Воскресенске «Іуйре» (Ильича революционни балхах), «Костры» яха дукцарий сборник (Ильича дешарах), н. кх. дІ. Цу школа хьехархо йолча Л. П. Виноградовас «Художественни фотографера Ленина образ» яха терхаме а беззаме а йола беседа яьй дешархошца.

Троицки 8 шера дешара 1-ча классагара 8-ча классага кхаччалца йолча ерригача классай хьехархоша хержа а хержаш эрсий метта урокашка юкъехуль Ленин, Даьхе, вай халкъ, Коммунистически парте хестаю идейни, патриотически текстаии предложенеи.

Серноводски № 2 йолча юккъерча школа хьехархоша классни дай-ноаной собранешка лекцеш йийшай «УльяновгІар дезала изсалаца берашта кхетам балара педагогически лардаш», «УльяновгІар берашн дезале цар вІашн хиина гІулакхаш», «ДІадехадарам УльяновгІар дезале цхьатарра хилар» яхача темаех.

Цу школа пионерски цІагІа бІарг кхетаргболча могтиге латт «Ленин дийна ва, Ленин вахаргва» яха стенд. Стенда материалаш хьакъехьа дешархошца беседаш ю экскурсовод йолча 8-ча класса дешархочо Салацовас.

Школьни музей я Нестеровски 8 шера дешара школе а. Цу музея хьинарера экскурсоводаш ба дешархой Мигель Лида, Шаталова Валя, Цветкова Таня, Кириллова Валя. Цар дукха а беседаш яьй В. И. Ленина революционни балха хьакъехьа.

Цу школа юххьанцарча классашкарча дешархоша «Ильича къонгий-нехкарий берам» яхача темагІа сочиненеш яьхьай, илегІча классашкарчар — «Ильича дІагІа хьаьлара тар», лакхерча классашкарчар — «Ильича вестаманта темане да вай»

В. И. Ленина биографи Іомаеча кружока кулгаду цу школа хьехархочо И. Т. Тенченкос.

Кхувш йоагІача тІехьенна В. И. Ленина вахара а балха а масалашца кхетам балара гІулакхаш йоакха терко ю Орджоникидзевски № 3 йолча юккъерча школа педагогически коллективо. Укхаза кийчъя «Коммунисташ» болча физика, исторе, биологе хьехархоша программни материал Іомаеча хана В. И. Ленина произведенеш пайда ийбара хьакъехьара цар отчет» яха дош хуьша хьайийлла партийни собрани.

Цу школа ерригача дешархошта тІаийнал В. И. Ленин ваь 100 шу дизара баха иа боагІа накъабахара дола социалистически декхараш. РСФСР заслуженни хьехархочо Е. В Хуцешвиле кулгалдеча 3-ча класса дешархоша тІаийнача социалистически декхараш тІа йоах: «Оаш, неркий къорача деттагІий отрядашарча берашн-октябрятана тІаш массе а хана тешамен къахьегам дукхабеалшн хилара, тхоай Даьхе Ле[illegible] хкар».

Карабулакски № 1 йолча юккъерча школе дІахо а кийчдеш латт ленински цІа. Цу школе болх беш я кхаь шера даьрхІа комсомольски дешара факультет. Цига дешархоша-комсомольцашна В. И. Ленина произведенеш Іома а еш, конспекташ ю. Дукха ха йоаццаш цу школе бокхача беззаме чакхъяьлар 5-ча классай пионераш Ленина орден еинача вахаца вІаштІехетар.

Царех терра дола балхаш чакхдоах района вокх школашка а.

Дешара-кхетамца кхебора балх дІахо а толамагІча тайпара вІаштІехьбахар — из да В. И. Ленин ваь 100 шу дизара даха иа доагІа пакъалаха кийчлуча вай халкъа карагІдувлараш юкъе хІара хьехархочо доаца дакъа.

И. ПОТЕХИНА,
Сунженски райОНО инспектор.

БРАТСК. Братски ГЭС-а эргста ташта 1968 шу доладелча дена 22,6 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги яьккхай. Из дуккхача шерашка толлам бьоьул тІехьагІа яккха оттаьача электроэнерге проектни боарам ба.

Сурта тІа: Братски ГЭС.

М. Манеева сурт.
ТАСС фотохроника.

ЮРТА СИБАТ ЭРГАДУВЛ

ХІара шера дегІаух Пауреки района Ленина цІерагІча колхоза экономика. Цунга хьежжа толлуш доагІа колхозхой вахар а. Укх тІехьарча шерашка чІоагІа терко ю укхаза культурно-бытови хьалашта даьрхІа керда объекташ, производственни гІишлош хьалъяра. Иштта укхаза хьалъяьй хІанз кхаь корпусах латта больница, 16 эзар котама даьрхІа фабрика. Цу фабрика цхьа корпус хІанз кийча я, хІаьта шоллагІьар май бетта болх бе йоалурга.

Хьалъеш хиначе варІ кошарех пхиъ кийчъяь а баьина совхоза ла лелаерашта дІаенна. Царех хІаране чу 800 устагІа лелаберга. Цул совгІа нига ла Іушта бола шенош а даьл боахана гІишлош хургьа.

ХІанз хьалъеш латтачарех эгара лоаркІамера объект 700 сег чухешаргйоза культура ЦІа да. Цу наьц хьалдетта баьинаб бІаь дешархочоа даьрхІача интерната а.

С. ШАБИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллан Грозней морхаш а йолаш, лоадама йовчаш а йоацаш хе латтаргья, малхболехьара чІоагІо, республика къилбаседехьарча районашка теттара чІоагІо мух хьекхаргба. Фегара температура бийсанна республике гІолла 2—7 градус, Грозне 4—6 градус шелла йолаш, дийнахьа республике гІолла 0—5, Грозне 1—3 градус шелла йолаш хургья.

5-ча январе дена 6 январе яхчалца кхаьле хургья, ахьацайолча моттигашка гІийло йолчал йолаш, дохк доаллаш, ша беллаш, къулбамалхбоалехьара гІеалхьа, боарачга кхоачаш мух хьекхаш, фегара температура бийсанна 3—8 градус шелал, дийнахьа 2 градус йІовхалгара 3 градус шелалга кхоачаш хургья.

Метеостанци.

Э. СТРЕЛЬЦОВ — ШЕРА ФУТБОЛИСТ

«Торпедо» яхача Московски команда центральни нападающий вола Стрельцов Эдуард шин шера вІашгта сезоне дикагІа вола футболист лаьрхІав. Из сучадьннад кІираппа цхьаьза арадувлача «Футбол-хоккей» яхача газето 37 газетен журналех, хІаьта иштта ТАСС-а, АПН-а, радио, телевидене а боккхагІа болча журналистех [illegible] харташ даьчуи тІехьагІа. 79 журналистах 60 журналисто хьалхара моттиг хьайхІай хоскача. Юххера а дикагІа волча футболиста дІадьинача 1968 шера 206 очок яьккхай.

Цул хьалхагІа, дІадахача шера а санна, шоллагІа моттиг Тбилисерча динамоецага Хуршидва Муртазега кхаьчай—107 очок. КхоалагІа моттиг хилар СССР-ен ЦСКА-ан сборне капитанага Шестернев Альбертага—41 очок.

(ТАСС).

Керда шу хьатІаккхоачаш республика зрителашта даьркІа керда спектакль кийчъяьй Грозненски телевидене студе. Из а гІалгІай писател Боков Ахьмада «Бексе къонгаш» яхача романа гІарча даьлик оттаь «Сонавалар» аьнна цІа а йолаш.

Сурта тІа: спектакла сцена. Даула роль лоазаю артисти М. Цицкиева, Сосе роль А. Дениева.

В. Дзаеева сурт.

НАХА СИЙ ДУ

Грознерча № 7 йолча больнице болх беча лорех эттара къонагІнарех цаІ ва Дахаров Борис Ибрагимович. Медицински балкхах лаьйна сайга хьаькаьл деш аьлар цо: «Фу хургда нихка унахцІено лоракъал доахагІа, лоаркІамагІа. Цудухьа хержай аз а сайна из профессе».

Орджоникидзевски медицински институт а це йистеккхар. Дешача вар из балха санна даие къахьегама тІера волаш.

Болх бе воалавена дукха ха ецаш а унахоща а цо болх беча коллектива а чІоагІа дукхавезаш а ларха а ва Борис Ибрагимович. Из сий хола хета деш даш.

Беззаме, Іинерча ва Борис Ибрагимович хІаранца, «Унахочунца лор беззаме хилар — дарбан юхь я,» — оал цо шиа. ХІарга вийна хеташ цар цо кхоачаш а ду.

Белгалдаккха доза къоначь лора даие шиІ знанеш лакхъеш хилар. ХІанз аспирантуре даие вала кийчлуш ва иа.

И. ДОМБАЕВ,
студент.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

4 январь

В. И. Ленина цІерагІара майда. Іуйрийна 10 сахьат дальча дена Дед-Морозен Снегурочкинен вакъа а доллаш елка гонахь массови ловзараш, залхараш хургда. 19 сахьат дальча хроникально - документальни кинофильмаш хьокхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦІа. Кердача шерара берий утренникаш. 9, 12, 15 сахьат дальча эрсий салтечун туршалерча гІулакхех бола фальт. 19 сахьат дальча Ленински района кагирхой салоІама сайре.

Химикий культура ЦІа. Кердача шерара берий утренникаш хургда. Уж дІадолалургда Іуйрийна 10 сахьат дальча, 12 сахьати 30 минути яьлча, 15 сахьат дальча. 19 сахьат дальча комсомольско-кагирхой карнавал.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. 16 сахьат дальча болх беш я машиннаькъахой тІеиея, къахьегамен сийлен музей. 17 сахьати 30 минути яьлча лакхерча классашкарча дешархой Кердача шерара бал.

КИМ цІерагІара клуб. 20 сахьат дальча кагирхой Кердача шерара бал.

Пролетбата цІерагІара культура ЦІа. 10, 13, 15 сахьат дальча Кердача шерара берий елка. «Волшебный огонек» яха спектакль. 20 сахьат дальча Кердача шерара кагирхой бал.

М. Горьке цІерагІара клуб. 13 сахьат дальча Кердача шерара берий елка. 20 сахьат дальча Кердача шерара кагирхой бал.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. Кердача шерара берий елка. Къоначa зрителa театра «Бей, барабан» яха спектакль. Йолалу 8 сахьати 30 минути яьлча; 11 сахьат дальча, 13 сахьати 30 минути яьлча, 16 сахьат дальча. 12 сахьат дальча культура университета литературно - музыкальни факультета занятиш.

С. М. Кирова цІерагІара культура ЦІа. 10, 13 сахьат дальча Кердача шерара берий елка. 20 сахьат дальча кагирхой салоІа сайре.

5 январь.

В. И. Ленина цІерагІара майда. Іуйрийна 8 сахьат дальча дена болх беш я берий аттракцион. 10 сахьат дальча дена Дед-Морози Снегурочкеи юкъе а болаш елка гонахье массови ловзараш, залхараш. 19 сахьат дальча хроникально - документальни кинофильмаш хьокхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦІа. Кердача шерара берий утренник. 9, 12, 15 сахьат дальча эрсий салтечун туршалерча гІулакхех бола фальт. 19 сахьат дальча кагирхой салоІа сайре.

Химикий культура ЦІа. 10, 12 сахьати 30 минути яьлча, 15 сахьат дальча Кердача шерара берий утренникаш.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. 12 сахьат дальча документальни кинофильмаш а хьокхаргда Кердача шерара берий елка а хургья.

КИМ цІерагІара клуб. 20 сахьат дальча Ленински дешарш. «Ильича кхувш воагІача хаиера шерашк» яха лекци.

М. Горьке цІерагІара клуб. 13 сахьат дальча Кердача шерара берий елка. 20 сахьат дальча Кердача шерара кагирхой бал.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. Кердача шерара берий елка. Къоначa зрителa театра «Бей, барабан» яха спектакль. ДІайолалу 8 сахьати 30 минути, 11 сахьат, 13 сахьати 30 минути, 16 сахьат дальча. 20 сахьат дальча кагирхой салоІа сайре.

С. М. Кирова цІерагІара культура Дворец. 10, 13 сахьат дальча Кердача шерара берий елка. 20 сахьат дальча кагирхой салоІа сайре.

Пролетбата цІерагІара культура ЦІа. 10-а, 13-а сахьат дальча Кердача шерара берий елка. «Волшебный огонек» яха спектакль. 20 сахьат дальча Кердача шерара кагирхой бал.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ИЗРАИЛА КОММУНИСТИЙ КЪОНАХЧАЛ

Израиле дІахо а чакхйоалаш я коммунисташта низаш дара кампани. Тель-Авива доал ду гІозараш тІаргІ израильски агрессорий цар американски гІоначийн авантюраша. 1956 шера а санна, хоадам боллаш дуьхьале еча ше цаІ мара йоацача политически организаци болх вІаштІехьара бакхьа.

1919 шера хьаьлча Израила Коммунистически парте де боъьо а долх доккхал де йиш я шиІ революционни традицех къахьегамхошта дагалоаккхараш бахьанерча ше лоаттабеча хІара деннарча атта боаиача къовсамахи. Доадаш дола къашашта юкъера моастагІал хьалхьедара халача хьалашка вІаштІехьа а йоахаш чІоагІьаь классовой дарза тІа латта КПИ члений—журналийн ІарбеІа — цхьоагІо Гаргарча Малхбузен беригача къахьегама наьха хьашташ вІашагІа хаардела цаІаш хилара дийна масал да.

Компарте, цуй центральни комитета йоккха сийле я израильски коммунистий интернационализм раскольнически группировка социал-шовинизмал котйоалаялар. 1965 шера парсена дуьхьагІьлар из, «цоагІа сеттам йола тактически некъ» чакхбаьхаша бари на лилара хьакъехьа долча демагогически хабаршца хьуна е луш. Компарте марксистско-ленински некъ тІара лакха гІертар хІана а хулин дисачра тІехьагІа дуаш шу дальча шу «цалкъа» автора шоай сотташ дІахьекхар. Израила агресси «ланакленна моллагІча хана ден дайнача тІемех эттара тІех бокъе йолаш бар» хилара хьакъехьа шоаш кьоветим бара раьза хина тІеаран дийттача сионистий аудиторешта хьалхашка сужне а ухаш.

Израила агрессена дуьхьалена чакханйинача гІулакхех интернациональни кхийна хилара хьакъехьа лу еккнен хилар компартена. ХІаьта цу тоххамах сийленца чакх а яьлар из 1966 шера май беттахьа а, ше кнессете къамаьл деш, КПИ ЦК политбюро секретара, парламента членна Вильнера гучаяьккхар Сирена дуьхьал интернационалистически вайа вІашагІйоаллара юкъе Израила доал лерашта лелалер сий доаца гІулакх хилар. ІарбаІй мехкашта дуьхьаларча агрессена чуйина кийче ен яьттача моллагІча шера бІаьтти коммунисташа дІакхайкадера мехка гІолла дІадаьржа тІема корзагІбалар кхерале долга, цар даха бокъо а йолаш белгалдоахар, тенон турон цхьаккхеп а проблемаш къоастаерг ца хилара совгІа, цу районера кхохкам кхы тІа а чІогІагІа хулийтаргхьар.

Агресси еча хийнахьа, 1967 шера 5 июне парламенте керда тІема жамаш къоабаьяра духьал тІема дуьхьал голосовани ль депутаташ дуьхьала коммунисташ мара бацар. Хьаьрбаьначa сионисташа кхерам лоаттабеннешь а новкъостаца Вильнера Тубеи къонахча а долаш хьалкхоабар шоай коммунистически тешамаш. Милитаристаша хьоабаьь тІом, гуччаьа дІакхайкадир цар, — из агресси я, хІаьта из империалистийн цар сионистски гІончийн хьаштанта эшар деи а халкъаш вехкен овлангарча хьаштанта дуьхьал боагІаш а ба.

Коммунисташа йоах хІара халкъа самоопределене бокъо йоацаш хилара мукІарад ду марксистско-ленински положене, шиІ пачхьалкхе йоаш лоцча Израила халкъа хьакъехьа меттел, бІаьшн эзараш болча палестински беженцайн (дувцилга йоацадам цар бокъонашта мукІарах де а деза) хьакъехьа а йола. Берригача марксисташа-ленинцашна а санна, израильски коммунисташа аннекси принципиально харц а ю, захватчикий бІу хьеш боацаш санна ІарбаІ территорешн тІара дІабоаккхийта хьа а деш.

Баккхала агрессивни тийнача балхашта дуьхьала антиимпериалистически низай тІема солидарность чІоагІьяргахьа я Компарти. Цо хоздам боллаш хьалхоаб турпала вьетнамски халкъ. КПИ белгалъях 1957-я 1960-я шерашкарча московски Совещаненa къоастам баьча дуьнен халкъашта юккъерча коммунистически болама генеральни накъъа ше хувшалургйоацаш тешане хилар.

Укх тІеххьерча хана йоккхий халонаш кхаьчай КПИ-га. Парти чура эккхийтанга вІаштІехьа а из дьинна, коммунисташта репрессеш еиа хІиргхьа Іаьдалаша. Йола а хІанз лелахьа, коммунистий берашта школе а ухаташка а низаи кертара доха парте активисташи кулгалхойн лушцарга, позицейски участкашка парна оахкарашха еттарга, уж боабеи дІабаха гІертарга кхаччалца.

ХІана а ше ду гІуллакхаш тІехьйина чоллаверча хьале де дезаш я Компарти. Сионистски пропагандистски прессае Израиле а цул арахьа а КПИ наха гоанъе гІерташ шиІ хур ду. Компарта йолаш хилийтара бокъонаш ехка, цуи депутаташ иммунитетах баха, парна судаш ехга вІаштІехьалакха ахий корзагІйувлара тІахьехоиаш ду, кердача хоржамий системах йола предложенеш вІаштІехьйоах, царех кхоачанде дерхІар цаІ мара — КПИ кнессете шиІ викалаш болаш хилара торонах [illegible].

Йеиал а къонахчал а долаш. Израила коммунисташна дІахо а къовсам лоаттабу шоай халкъа бокъонашта хьаштанги бахьан, шанар бахьан Гаргарча Малхбоалера дерригa къовсаме дола дешаш нийсо а йолаш машаре цхьалхалахар духьа.

Дуьнен общественностьо, хІиръеча бІара а хьежаш, эув коммунисташта духьал израильски реакце леладу тийна балхаш. Дерригача мехкашкарча тешам болча наха хоадам болаш дІакхайкаду: хІадаха Израила Компартена тІара вулгаш!

Ю. СЕРГЕЕВ.
(АПН).

ЛадувгІа

РАДИО
4 январе

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.45 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Передачай программа. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — «ДоттагІчунта [illegible] письмо» яха Соракаев Хьамзата дувцар. 15.30 — «Къона тІехье» (эрсий меттала). 15.45 — Ашараш. 16.00 — «Сона дукхавезача мехка», (эрсий меттала). 16.20 — Концерт. 17.00 — «Фэнсе Платтена патефону (эрсий меттала). 17.30 — «Къоналл» (эрсий меттала). 18.00 — «Оттарта вахьаьцка гІолла» (нохчий меттала). 18.30 — Чаьмий, ашараш, халкхараша. 19.00 — Москва.

РАДИО
5 январе

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.30 — Передачай программен ашараш. 7.40 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Шоана дукхаезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — «Тайпа таліеш» яха литературни передача. 15.40 — Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артиста Леонид Калашенбаунн концерт. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГІалгІайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — «Спортивни орбита тІа» (эрсий меттала). 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гІалгІай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — «Къонаьл» (гІалгІай меттала). 18.30 — РадиоладугІархой заказах дола концерт. 19.00 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктона секретара—3-34-38; партийна вахарен, культурен, промышленности отделий—3-42-30; юрта боахамен письмойн отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05004. Заказ № 62.